

Bakalářská práce

2009

Vaněčková Markéta

Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav Romanistiky

Bakalářská práce

**Problematika zápisu francouzské gastronomie do Seznamu
světového dědictví UNESCO**

Autor bakalářské práce: **Markéta Vaněčková**

Studijní program : **B7310 Filologie**

Studijní obor : **Cizí jazyky pro evropský a mezinárodní obchod
– francouzský jazyk**

Vedoucí bakalářské práce : **Mgr. et Mgr. Ivo Petrá Ph.D**

České Budějovice 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji práci na téma **Problematika zápisu francouzské gastronomie do Seznamu světového dědictví UNESCO** vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne

.....

podpis autora práce

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu Mgr. et Mgr. Ivu Petřů Ph.D, za ochotu, inspiraci, vstřícný přístup a také za rady a připomínky při psaní této bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce **Problematika zápisu francouzské gastronomie do Seznamu světového dědictví UNESCO** je rozdělena do sedmi kapitol. První část je věnována představení organizace UNESCO od jejího založení po organizační strukturu a vlastní činnost. Důležitou kapitolou je problematika tzv. **“Seznamu světového dědictví“**, který je veden uvedenou organizací a přiblíží procedurální aspekty zápisu a závazky, které přijímají státy, na jejichž území se zapisované položky nacházejí. Druhá část se zabývá obecně francouzskou gastronomií a její oblibou ve světě. Jádrem práce tvoří představení obsahu a geneze francouzské vlády dosáhnout zápisu francouzské gastronomie na tzv. **„Seznamu nehmotného a kulturního bohatství“** a zhodnocení šancí na úspěch tohoto projektu. Součástí práce je resumé ve francouzštině a dvojjazyčný glosář.

Abstract

Beachelor thesis **Registration of the French gastronomy in the World heritage List by UNESCO** consists of seven chapters. The first part puts mind to the presentation of organisation UNESCO from its foundation to organizational structure and proper activity. The important chapter is problem of the „**World heritage List**“, which is dealed by this organisation and it approaches procedural aspects of registration and obligations which are accepted by states on theirs area where the registration entries are situated. The second part deals with French gastronomy in general and also its popularity in the world. The heart of thesis is the presentation of content and genesis of french government to achieve the registration of french gastronomy to „**Intangible heritage list**“ and evaluation of chance of success of this project. The thesis contains the summary in French and a bilingual glossary as well.

Obsah

OBSAH	7
ÚVOD.....	9
1. VZNIK A VÝVOJ ORGANIZACE UNESCO	11
1.1 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA	13
1.1.1 Generální konference UNESCO	13
1.1.2 Výkonná rada	14
1.1.3 Sekretariát	14
1.2. FINANCOVÁNÍ ORGANIZACE.....	15
2. HLAVNÍ OBLASTI PŮSOBNOSTI UNESCO	17
2.1. OBLAST VZDĚLÁNÍ	17
2.2. OBLAST PŘÍRODNÍ VĚDY	18
2.3. SOCIÁLNÍ A LIDSKÉ VĚDY	19
2.4. KULTURA	19
2.5. OBLAST KOMUNIKACE A INFORMACE.....	19
3. SVĚTOVÉ KULTURNÍ A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ UNESCO.....	21
3.1. ÚMLUVA O OCHRANĚ SVĚTOVÉHO, KULTURNÍHO A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ.....	21
3.1.1. Závazky přijímané smluvními státy.....	22
3.2. ZÁPIS NA SEZNAM SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ	22
3.2.1. Výběrová kritéria	23
3.3. NOMINAČNÍ PROCES.....	24
3.3.1. Průběh nominačního procesu.....	24
3.4. PORADNÍ ORGÁNY	25
4. NEHMOTNÉ KULTURNÍ DĚDICTVÍ LIDSTVA	26
4.1. ÚMLUVA O ZACHOVÁNÍ NEMATERIÁLNÍHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ.....	26
4.1.1. Povinnosti smluvních států	27
4.2. POJEM „NEHMOTNÉ KULTURNÍ DĚDICTVÍ“	27
4.3. PRŮBĚH ZÁPISU	28
4.3.1. Harmonogram procedur	28
4.3.2. Kritéria pro zápis na Reprezentativní seznam	30
4.3.3. Formulaire de candidature	30

4.3.4. Přijetí přihlášky.....	32
4.4 ORGÁNY ÚMLUVY	32
4.5. FOND NEHMOTNÉHO A KULTURNÍHO DĚDICTVÍ	33
5. FRANCOUZSKÁ GASTRONOMIE MÍŘÍ DO UNESCO ANEB	35
„NOUS AVONS LA MEILLEURE GASTRONOMIE DU MONDE.“	35
5.1. FRANCOUZSKÁ GASTRONOMIE	36
5.1.1. Historie francouzské gastronomie	37
5.1.2. Gastronomická specifika francouzských regionů	38
5.1.3. Kulturní dědictví francouzské gastronomie	39
5.2. FRANCOUZSKÝ PROJEKT	41
5.3. PROBLEMATIKA ZÁPISU.....	42
5.4. REAKCE VYVOLANÉ TÍMTO NÁVRHEM	42
6. KANDIDATURA MEXICKÉ KUCHYNĚ NA SEZNAM UNESCO	45
6.1. SEZNÁMENÍ S MEXICKOU KUCHYNÍ.....	45
6.2. PŘEDSTAVENÍ MEXICKÉ KANDIDATURY	46
6.3. JEDINEČNOST MEXICKÉ KUCHYNĚ.....	46
6.4. MEXICKÝ PROJEKT	47
6.5. ODMÍTNUTÍ	48
6.5.1. Důvody odmítnutí	48
7. ZHODNOCENÍ ŠANCÍ NA ÚSPĚCH	49
7.1. DEFINICE NEHMOTNÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ VERSUS	49
FRANCOUZSKÁ GASTRONOMIE	49
7.2. FRANCIE VERSUS MEXIKO	51
ZÁVĚR	53
RESUME	55
DVOJJAZYČNÝ GLOSÁŘ.....	58
PŘÍLOHY	60
POUŽITÉ ZDROJE	67

Úvod

Organizace spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (dále UNESCO), patří mezi jednu ze čtrnácti nejznámějších mezinárodních vládních organizací při Organizaci spojených národů. Je nutno podotknout, že přestože je tato organizace světoznámá, málokdo zná veškeré činnosti a oblasti spadající do její působnosti. Mezi hlavní oblasti působnosti UNESCO patří zejména – vzdělání, věda, kultura, komunikace, informace a informatika. V zakládajícím dokumentu je zakotveno hlavní poslání UNESCO, tato organizace „*má přispívat k míru a mezinárodní bezpečnosti podporou spolupráce mezi národy prostřednictvím výchovy, vědy a kultury.*“¹

Pro většinu populace je nejznámější úmluvou pod patronací UNESCO – „**Úmluva o ochraně světového, kulturního a přírodního dědictví**“, která zahrnuje v současné době 878 kulturních a přírodních památek po celém světě, avšak rozsah působnosti celé organizace není omezen pouze na oblast vymezenou touto Úmluvou, ale zahrnuje širokou působnost ve výše zmíněných oblastech. Přesto mnohdy úspěchy dosažené právě v této oblasti vedou k tomu, že je tato organizace mezinárodní veřejností považována za organizaci zaměřenou zvláště na oblast kultury. UNESCO však největší pozornost věnuje výchově a vzdělání.

Další úmluvou, která je velice obdobná s předchozí zmíněnou a o jejíž existenci většina lidí nemá nejmenší ponětí je „**Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví**“. Tato Úmluva byla přijata teprve před 6-ti lety, na jejíž základě byl vytvořen nový seznam, do kterého lze zapsat nehmotné kulturní památky, jakými mohou být například písně, tance, jazyky či rituály. Otázkou však je, zdali je možné zapsat na tento seznam i gastronomii?

Zejména toto bylo hlavním důvodem výběru tématu mé bakalářské práce, které zní „**Problematika zápisu francouzské gastronomie do seznamu světového dědictví UNESCO**“, neboť bych ráda rozšířila povědomí o existenci, činnosti a hlavních cílech této mezinárodní organizace na příkladu francouzské gastronomie, která usiluje o zápis na „**Seznam nehmotného kulturního dědictví**“.

¹ Zdroj : ŠMÍD, Ladislav. *UNESCO*. 1.vyd. Praha : Svoboda, 1986. str.7

Cílem mé bakalářské práce bude představení projektu francouzské vlády na zapsání francouzské gastronomie na tento Seznam a samozřejmě také zhodnocení šancí na úspěch tohoto projektu, který se konečného verdiktu UNESCO dočká na podzim roku 2010. Pro reálné zhodnocení šancí na úspěch bych ráda tento projekt navržený Francií porovнала s obdobným projektem, který v roce 2004 představilo Mexiko, kterému se nepodařilo zapsat mexickou gastronomii na tento věhlasný Seznam.

V první části práce nejprve stručně vysvětlím historický vývoj, organizační strukturu a činnosti spadající do působnosti organizace UNESCO, dále se zaměřím na jednotlivé oblasti, ve kterých se organizace angažuje a představím nejdůležitější projekty spadající do každé z nich. Poté se v práci budu zabývat problematikou spojenou se zápisem na „**Seznam kulturního a přírodního dědictví**“ a na „**Seznam nehmotného kulturního dědictví**“. Představím celou proceduru zápisu a kritéria, která jsou nezbytná k přijetí daného návrhu. Rovněž i orgány, jež jsou pověřeny rozhodnout, zdali bude památka, lokalita či jiné kulturní dědictví s konečnou platností zapsáno na Seznam.

Druhá část mé práce bude věnována francouzské gastronomii, jejím specifickým, historii a zejména čtenáře seznámím s projektem týkajícím se jejího zápisu na Seznam nehmotného dědictví. Představím rovněž názory odborníků z oblasti gastronomie a reakce, jež návrh francouzského prezidenta vyvolal. Jedna z kapitol je věnována mexické kandidatuře a rozhodnutí o odmítnutí zápisu. Hlavní část práce je zaměřena na francouzskou kandidaturu. V závěru se pokusím o porovnání obou kandidatur, což by mi mohlo pomoci k zhodnocení zdali jsou šance francouzské gastronomie na úspěšné zapsání reálné či nikoliv.

Práce se zdroji při psaní této bakalářské práci nebude nejsnadnější, informace o organizaci UNESCO nejsou v českém jazyce v podstatě k dispozici. Z tohoto důvodu budu pracovat převážně se zdroji ve francouzštině, angličtině a španělštině.

Jako hlavní zdroj mi poslouží oficiální internetové stránky organizace, www.unesco.org, dále oficiální brožury vydané rovněž touto organizací a informace obdržené po osobní návštěvě sídla organizace v Paříži. Dalšími zdroji, jež využiji zejména ve druhé části práce, týkající se francouzské a mexické gastronomie, budou zahraniční zpravodajské servery, jež poskytují nejvíce informací k danému tématu. Pro mou práci bude rovněž důležité čerpat z oficiálních Úmluv a dokumentu ustanovujícího organizaci UNESCO.

1. Vznik a vývoj organizace UNESCO

Organizace Spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO) je jednou z nejznámějších přidružených organizací, která společně s dalšími odbornými organizacemi a orgány tvoří systém Organizace Spojených národů (dále OSN). OSN vzniklo v roce 1945 v San Francisku, kde 50 zástupců různých států společně vypracovalo Chartu OSN, která se stala ustanovujícím dokumentem organizace. Charta stanovuje práva a povinnosti členských států, ustanovuje orgány a činnost OSN, ale také definuje cíle Spojených národů. Jedná se zejména o udržení mezinárodního míru a bezpečnosti, rozvíjení přátelských vztahů mezi národy, spolupráci při řešení mezinárodních ekonomických, sociálních a kulturních otázek.

Založení organizace UNESCO je výsledkem poměrně dlouholetého vývoje. Před vznikem této organizace bylo vytvořeno mnoho institutů a organizací s podobným posláním. Obecně je za předchůdce organizace UNESCO považována Mezinárodní komise pro intelektuální spolupráci – International Committee on Intellectual Cooperation (ICIC), fungující od roku 1922 pod záštitou Organizace Spojených Národů, se sídlem v Ženevě. Cílem této mezinárodní instituce byla podpora mezinárodních kulturních a intelektuálních vztahů mezi vědci, umělci, učiteli a dalšími intelektuály. Mezi členy ICIC figurují slavná jména jako jsou například Albert Einstein, Marie Curie, Henri Bergson či Thomas Mann. Od roku 1926 fungovala organizace pod názvem Mezinárodní Institut pro intelektuální spolupráci – Institut International de Coopération Intellectuelle (IICI) a své sídlo přemístila do Paříže. Díky finanční podpoře francouzské vlády mohla realizovat své plány. Její činnost byla pozastavena s příchodem druhé světové války. Organizace IICI byla dále činná do roku 1946, poté její roli zcela převzala organizace UNESCO. Mezi další předchůdce této organizace je nutné zařadit také Mezinárodní úřad pro výchovu – International Bureau of Education (IBE) sídlící v Ženevě a samostatně fungující v letech 1925 – 1968. Od roku 1969 je tento úřad součástí UNESCO.

Za druhé světové války, kdy vlády evropských států byly nuceny čelit nacistickému Německu a jeho spojencům, se konala v Londýně konference zástupců 44 zemí světa. Hlavním tématem této konference byla mezistátní výměna kulturních a výchovných hodnot.

Byly to právě myšlenky londýnské konference, které silně ovlivnily založení organizace UNESCO na podzim roku 1945. Další historické události jako například

Studená válka, sjednocení Německa či rozpad Svazu sovětských socialistických republik rovněž napomohly k jejímu vzniku. Hlavní impuls pro vytvoření organizace, která by poskytovala skutečné kultury míru byl vydán Francií a Velkou Británií.

Preambule zakládajícího dokumentu UNESCO konstatuje: „*Vzhledem k tomu, že války se rodí v myslích lidí, je nutné v myslích lidí budovat efektivní zábrany válek.*“ Za tímto účelem vznikla mezinárodní organizace, jejíž hlavním náplní je udržet trvalý mír mezi státy a rozvíjet spolupráci v oblasti výchovy, vědy a kultury. Organizace věnuje velkou pozornost prosazování úcty k lidským právům a právním řádům mezi signatářskými státy.

Zakládající dokument UNESCO byl podepsán na ustavující diplomatické konferenci v Londýně 4. listopadu 1945 dvaceti zakládajícími státy : Velká Británie, Nový Zéland, Jižní Afrika, Saudská Arábie, Mexiko, Austrálie, Indie, Francie, Dominikánská Republika, Norsko, Kanada, Čína, Egypt, Dánsko, Turecko, USA, Brazílie, Československo, Libanon a Řecko. Složení zakládajících států poukazuje na skutečnost, že UNESCO vzniklo bezprostředně po druhé světové válce. Dalšími státy, které se postupně začleňovaly do této organizace byly : 1951 – Japonsko a Německá spolková republika, 1953 – Španělsko, 1960 – vstup 19 afrických zemí, 1991- 1993 – vstup 12 republik vzniklých z bývalého SSSR, 1992 – Ruská federace.

V současnosti organizace čítá 193 členských států a šest přidružených států. Hlavním sídlem UNESCO je Paříž, dále má více jak 50 kanceláří a specializovaných center po celém světě.

1.1 Organizační struktura

Článek 3, zakládajícího dokumentu organizace UNESCO z roku 1945 definuje tři hlavní orgány, které se podílejí na řízení organizace: Generální konference, Výkonná rada a Sekretariát v čele s Generálním ředitelem.

1.1.1 Generální konference UNESCO

Podle zakládajícího dokumentu je Generální konference považována za nejvyšší orgán organizace. Skládá se ze zástupců všech signatářských států, kde každý stát má jeden hlas, bez ohledu na jeho velikost nebo rozsah příspěvku do společného rozpočtu.

Jak vyplývá ze zakládajícího dokumentu UNESCO, hlavním posláním Generální konference je určování politik a směrů celé organizace. Jejím úkolem je sestavování programů a rozpočtu UNESCO. Mezi její kompetence též náleží volba členů Výkonné rady a každé 4 roky jmenuje Generálního ředitele. Dále má Generální konference na starosti přijímání mezinárodních smluv, deklamací a doporučení, která nejsou pro vlády závazná, přesto ale představují morální autoritu světového společenství a vyjadřují hlas světové veřejnosti.

Řádné zasedání Generální konference se koná každé dva roky, zpravidla v říjnu. Hlavním úkolem zasedání je projednání a schválení rozpočtu organizace na následující dvouletí. Zasedání probíhá v plénu, na počátku je všeobecná rozprava, v níž vedoucí delegáti, obvykle ministři školství, kultury, životního prostředí či zahraničních věcí, vyjadřují své názory nejen ohledně programu a rozpočtu, ale reagují i na rozsáhlou škálu otázek z aktuálního dění, spadajících do působnosti UNESCO.

Pro přijetí důležitých rozhodnutí jako jsou změny v zakládajícím dokumentu, volba Generálního ředitele, je třeba dvoutřetinové většiny hlasů. Naopak pro rozhodnutí o jiných otázkách, s menší důležitostí, postačí pro přijetí prostá většina hlasů.

Vedle plenárního zasedání zde pracuje dalších 6 odborných programových komisí – I. Všeobecná, II. výchova a vzdělání, III. Věda, IV. Kultura, V. komunikace, VI. finančně – administrativní a 4 výbory. UNESCO určilo pracovními jazyky Generální konference arabštinu, čínštinu, angličtinu, francouzštinu, ruštinu a španělštinu.

1.1.2 Výkonná rada

Výkonná rada je orgánem, který zajišťuje celkové řízení UNESCO, jinými slovy dohlíží na realizaci programu přijatého Generální konferencí.

Funkce a úkoly Výkonné rady vyplývají především ze zakládajícího dokumentu organizace, směrnic nebo pravidel stanovených v rámci Generální konference. Ostatní funkce vyplývají z dohod uzavřených mezi UNESCO a OSN, specializovanými agenturami a dalšími mezivládními organizacemi. Výkonná rada musí projednat všechny důležité otázky před jejich předložením Generální konferenci a též se podílí na přípravě budoucích programů.

Rada je složena z 58 členů, volených v rámci Generální konference, kteří zasedají dvakrát ročně. Dle článku 5, odst. 3 Úmluvy, při volbě členů do Výkonné rady, musí brát Generální konference ohled na různorodost kultur a spravedlivé zeměpisné zastoupení.

1.1.3 Sekretariát

Sekretariát je výkonnou a správní složkou UNESCO. Je složen z Generálního ředitele a týmu mezinárodních úředníků, které si sám ředitel volí. Úředníci pracují jak v sídle UNESCO v Paříži, tak v řadě regionálních a subregionálních zastoupení po celém světě. Sekretariát je tvořen přibližně 2400 zaměstnanci z více jak 170 zemí světa, kteří musí být nezávislí na vládách členských států. V čele sekretariátu stojí Generální ředitel, který je volen na šestileté období. V současnosti je Generálním ředitelem, devátým v pořadí, Koichiro Matsuura z Japonska, který byl zvolen 15. listopadu 1999 pro období 1999 – 2005 a opětovně jmenován do funkce hlavy organizace v roce 2005.

1.2. Financování organizace

Generální konference schvaluje rozpočet na dvouleté období. Dle zakládajícího dokumentu má organizace k dispozici dva odlišné finanční zdroje, ze kterých může čerpat.

Prvním, hlavním zdrojem, který financuje organizaci, je řádný rozpočet, jež se skládá z příspěvků členských států. Částka je vykalkulována podle ekonomické síly daného státu s ohledem na úpravy týkající se rozdílů v členství. Podle zprávy „**Where the UNESCO's money comes from and how it is spend**“ vydané UNESCO, se hlavním finančním sponzorem organizace stalo Japonsko, jehož příspěvky mnohdy přesahují 25% z celkového rozpočtu. Dalšími státy, jež rovněž přispívají nezanedbatelnými částkami, jsou Německo, Francie a Itálie. Přibližně okolo 40-ti zemí přispívá do rozpočtu minimální daňovou sazbou 0,001%. Většina členských států přispívá sazbou okolo 2%, mezi těmito státy je například i Česká Republika. Nicméně, pravidelný program a rozpočet organizace není zcela dostačující k tomu, aby UNESCO mohlo dosáhnout všech svých cílů a záměrů a zcela splnit své poslání.

Druhým, velmi podstatným finančním zdrojem, na kterém je organizace závislá, jsou mimorozpočtové příspěvky. Do roku 1970 byly hlavními finanční partnery UNESCO Organizace Spojených národů, Technická pomoc (TA) a speciální fond (SF). V současné době mezi nejvíce přispívající finanční partnery patří: Fondy-in-Trust (FIT), Rozvojový program OSN, UNFPA (Populační fond OSN), Světová banka a regionální rozvojové banky, UNICEF (Dětský fond OSN), UNEP (Program OSN na ochranu životního prostředí), WFP (Světový potravinový program), dále některé členské státy prostřednictvím dobrovolných příspěvků ve prospěch programů prováděných organizací UNESCO. Důležitou roli hrají příspěvky pocházející ze soukromého sektoru, kam můžeme zařadit jak nevládní organizace, nadace, firmy, tak i soukromé osoby. Kromě přímých finančních prostředků od členů Evropské Unie, UNESCO rovněž těží z rozsáhlé spolupráce s Evropskou komisí, jež poskytuje finanční zdroje zejména na konkrétní programy a projekty prováděné na národní úrovni. V dnešní době představují mimorozpočtové příspěvky více než polovinu veškerých finančních zdrojů organizace.

Navrhovaný pravidelný rozpočet se pohybuje okolo 610 milionů amerických dolarů², což je v podstatě neúměrná částka v porovnání s fondy, které mají k dispozici ostatní mezinárodní organizace jako UNICEF či UNHCR (Organizace spojených národů pro lidská práva). Jejich rozpočet přesahuje skoro čtyřnásobek toho, co má

² Schválená výše rozpočtu pro léta 2006-2007 (33C/5), dostupné z <<http://www.unesco.org>>

k dispozici UNESCO. Co se týče mimorozpočtových zdrojů, tyto prostředky činily více jak 400 milionů amerických dolarů v letech 2002 – 2003, což představuje více jak polovinu pravidelného rozpočtu organizace.

Nabízí se otázka, kam putují veškeré finance? Podle zprávy předložené touto organizací, více jak třetina z rozpočtu plyne do oblasti vzdělání, další finančně podporovanou oblastí jsou přírodní, sociální a humanitní vědy, dále kultura, oblast komunikací a informací a informační a propagační služby, jejichž zastoupení je též nezbytné.

2. Hlavní oblasti působnosti UNESCO

Organizace UNESCO se angažuje v oblasti vzdělání, přírodních věd, společenských a humanitních věd, kultury a komunikací a informacích. Každá z těchto oblastí má své cíle a priority.

Programy UNESCO se zaměřují na podporu míru a udržitelného lidského rozvoje. Soustředí se zejména na zajištění vzdělání dostupného všem, podporu výzkumu v oblasti životního prostředí prostřednictvím mezinárodních vědeckých programů, ochranu světového přírodního a kulturního dědictví, podporu svobodného šíření informací po celém světě, ale také na zlepšení podmínek pro šíření informací a komunikaci v rozvojových zemích.

V této kapitole bych ráda představila tyto hlavní oblasti působnosti organizace. Aktivit a programů, kterými se UNESCO zabývá, je nepřehledné množství, proto vyberu z jednotlivých oblastí pouze ty nejdůležitější.

2.1. Oblast vzdělání

Podpora vzdělání a rozvoj výchovy, boj proti ngramotnosti představují jedny z hlavních aktivit UNESCO v celosvětovém měřítku. UNESCO na tomto poli spolupracuje s dalšími organizacemi spadajícími pod OSN jako jsou UNICEF, UNDP³ a Světová banka.

Od počátku svého vzniku organizace UNESCO pracuje na zlepšení vzdělání po celém světě, neboť se domnívá, že vzdělání je klíčem k řešení sociálního a hospodářského rozvoje. Vzdělání by mělo být svobodně poskytnuto všem, bez ohledu na národnost, vyznání či barvu pleti.

Hlavní prioritou UNESCO v této oblasti je projekt – Vzdělání pro všechny do roku 2015 - Education for all (EFA). Jedná se o návrh, jehož cílem je vyhovět vzdělávacím potřebám všech dětí, mládeže i dospělých do roku 2015. Tato kampaň vznikla za účelem rozšířit základní vzdělání a zahájit tak boj proti analfabetismu, se kterým se potýkají zvláště rozvojové státy.

Úspěšnost tohoto projektu v oblasti vzdělání je neustále monitorována UNESCO Úřadem pro statistiku. I přes velký pokrok dosažený od roku 2000, miliony dětí,

³ United Nations Development Programme – Rozvojový program OSN

mládeže i dospělých nemají stále přístup ke kvalitnímu vzdělání a výhod s ním spojených. Tyto nerovnosti ohrožují dosažení stanovených cílů do roku 2015.

Druhým významným projektem s dlouholetou tradicí je mezinárodní program přidružených škol – Associated school project (ASP). Program vznikl původně jako aktivita 15 členských zemí UNESCO už v roce 1953. Cílem bylo vytvořit nadnárodní síť škol, které by mezi sebou komunikovaly, vyměňovaly si zkušenosti a učební postupy. Do sítě patří školy mateřské, základní, střední, střední odborné, univerzity i pedagogická centra.

2.2. Oblast přírodní vědy

Oblast přírodních věd je nedílnou součástí organizace již od jejího založení v roce 1945. Od počátku své existence UNESCO založilo mnoho vědeckých organizací a orgánů. Jsou jimi Světový svaz - World Conservation Union (IUCN) založený roku 1948, či Evropská organizace pro jaderný výzkum – European Organization for Nuclear Research (CERN) fungující od roku 1954.

V oblasti přírodních věd se UNESCO snaží vytvořit síť vědeckých institucí a školicích středisek v rámci rozvojového světa. Mimo to UNESCO rozvíjí řadu vědeckých programů, zejména v oblasti biosféry, hydrologie, geologie či oceánografie. Veškeré programy jsou navrženy tak, aby bylo možné reagovat na mezinárodní cíle a úkoly v oblasti změn klimatu, odstranění chudoby a podporu udržitelného rozvoje.

Mezi hlavní vědecké projekty realizované v této oblasti patří Mezinárodní hydrologický program – International Hydrosphere programme (IHP), soustředující se na koloběh vody v přírodě a jejího využití. Druhým významným programem je Člověk a biosféra – Man and Biosphere (MAB), zabývající se problematikou ochrany životního prostředí. Dalšími mezinárodními vědeckými programy v této oblasti jsou Mezinárodní oceánografická komise – International Oceanographic Commission (IOC) a Mezinárodní Geovědný program – International Geosciences Programme (IGP).

Důležitou roli sehrála organizace při řešení mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany životního prostředí. Koncepce ochrany životního prostředí vychází z představ trvale udržitelného rozvoje, který byl jedním z požadavků na Konferenci OSN v Rio de Janeiru roku 1992. Cílem aktivit UNESCO v této oblasti je dostat do rovnováhy ekonomické a sociální životní podmínky na jedné straně a ohleduplný vztah k životnímu prostředí na straně druhé.

2.3. Sociální a lidské vědy

Sociální a lidské vědy patří mezi jedno z pěti specializovaných odvětví UNESCO. Organizace podporuje rozvoj humanitních a sociálních věd jak na mezinárodní, tak na regionální úrovni, prostřednictvím vzdělávání, výzkumu a mezinárodních výměn.

V této sekci existuje velké množství nejrůznějších témat, kterými se UNESCO zabývá. Těmi hlavními jsou etika, bioetika, lidská práva, filozofie, ale řeší i otázky týkající se tělesné výchovy, sportu a sociálních proměn. V oblasti lidských práv jsou aktivity organizace zaměřeny zejména na jejich podporu a ochranu, dále na upevnění míru a demokracie, ale důraz je kladen i na zajištění rovnosti mezi muži a ženami. UNESCO se snaží například v oblasti tělesné výchovy a sportu o podporu a rozvoj tradičních sportů, zlepšení kvality tělesné výchovy a dále také bojuje proti dopingu.

2.4. Kultura

Aktivity v oblasti kultury jsou bezpochyby nejznámějšími ve spojení s organizací UNESCO. Po celém světě se nacházejí památky zapsané na prestižním Seznamu světového dědictví UNESCO. Kulturní a přírodní dědictví je nenahraditelným zdrojem života a inspirace, a proto je nezbytné ho zachovat a podělit se o něj i s budoucími generacemi. Na celém světě nalezneme mnoho míst, která jsou jedinečná a různorodá, ať jsou to divočiny v Africe, egyptské pyramidy či Velký bariérový útes v Austrálii. Světové kulturní a přírodní dědictví je výjimečné zejména pro jeho univerzální použití - patří všem národům světa, bez ohledu na území, na němž se nachází.

V oblasti kultury má UNESCO široký rozsah působnosti, kromě „**Seznamu světového dědictví**“ existuje též „**Seznam významných kulturních památek v ohrožení**“ či „**Seznam nehmotného kulturního dědictví**“. Otázka kulturní rozmanitosti je dalším předmětem, kterým se organizace v této oblasti zabývá.

2.5. Oblast komunikace a informace

Informační technologie jsou jedním z nejdůležitějších a nejvíce se rozvíjejících odvětví současnosti. Jejich význam neustále narůstá, stejně jako narůstá jejich dopad na celou společnost. Z tohoto důvodu vyvíjí UNESCO snahu, aby byly informační technologie využity k posílení integrujících vazeb, nejen v rámci celé společnosti, ale též mezi jednotlivými oblastmi světa. Hlavní snahou je posílit rozvoj, popřípadě odvrátit

stále více se prohlubující propast mezi technologicky zaostalými zeměmi v porovnání s rozvinutým světem naplno využívajícím moderních technologií.

V rámci informačních technologií UNESCO věnuje velkou pozornost také sociálnímu dopadu informačních technologií na společnost a stejně tak propaguje zachování mnohojazyčného světa ve světě informací, který je díky velkému využití anglického jazyka v ohrožení.

3. Světové kulturní a přírodního dědictví UNESCO

„Světovým dědictvím“ jsou označovány nejrůznější kulturní a přírodní památky po celém světě, jež byly pro svoji unikátnost vybrány organizací UNESCO a posléze zapsány na „**Seznam světového dědictví**“. Památky světového dědictví rozdělujeme dvou kategorií – „**kulturní dědictví**“ a „**přírodní dědictví**“. Památkami světového kulturního dědictví mohou být například budovy, stavby mající historické, antropologické či archeologické hodnoty. Naopak mezi památky světového přírodního dědictví patří lokality pro které je typický výskyt vzácných druhů rostlin nebo ohrožených živočichů, dále to mohou být místa výjimečné přírodní krásy, které mají velký význam pro vědu či ochranu prostředí.

3.1. Úmluva o ochraně světového, kulturního a přírodního dědictví

Úmluva o ochraně světového, kulturního a přírodního dědictví byla uzavřena pod patronací UNESCO v roce 1972. Úmluva je mezinárodně právně závazný dokument, který spojuje princip ochrany kulturního dědictví s ochranou přírody. Na základě této Úmluvy byl vytvořen Seznam světového dědictví, do něhož se zapisují památky s mimořádnými univerzálními hodnotami. O zápisu na tento prestižní Seznam rozhoduje Výbor světového dědictví, složený ze zástupců signatářských států této úmluvy. Podepsáním Úmluvy se smluvní státy zavazují chránit a zachovat zapsané památky budoucím generacím. Stát je povinen zajistit ochranu prostřednictvím vlastních zdrojů, případně s mezinárodní pomocí a spoluprací a informovat o stavu jednotlivých pamětihodností. Ke konci dubna letošního roku byla tato Úmluva ratifikována 186 státy.

Seznam světového dědictví obsahuje celkem 878 nemovitostí, z čehož 679 je kulturních, 174 přírodních a 25 smíšených. Nejvíce zapsaných památek na svém území 43, čítá Itálie, dále Španělsko, Německo, Indie a Čína. Stejně tak nalezneme i státy, jež Úmluvu podepsaly, přestože se na jejich území žádné kulturní ani přírodní památky nenacházejí, těchto států je 41.

Podle zdrojů UNESCO, každoročně přibývá do seznamu v průměru okolo 25 - 30 položek.

3.1.1. Závazky přijímané smluvními státy

Smluvní státy Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví se zavázaly, že budou usilovat :

- o přijetí všeobecné politiky zaměřené na posílení úlohy kulturního a přírodního dědictví v životě společenství a začlenění ochrany tohoto dědictví do komplexních plánovacích programů
- o vytvoření služeb na ochranu, zachování a prezentování kulturního a přírodního dědictví příslušnými zaměstnanci, majících prostředky na výkon těchto funkcí, na svých územích tam, kde takového služby neexistují
- o rozvinutí vědeckých a technických studií a výzkumu a o vypracování metod práce, se kterými bude stát schopen působit proti nebezpečím, která ohrožují jeho kulturní nebo národní dědictví
- o přijetí odpovídajících právních, vědeckých, technických, administrativních a finančních opatření potřebných pro označení, ochranu, zachování, prezentování a obnovu tohoto dědictví
- o podporu při vytváření nebo rozvíjení národních či regionálních středisek pro školení v oblasti ochrany, zachování a prezentování kulturního a přírodního dědictví a o podporování vědeckého výzkumu v této oblasti.

3.2. Zápis na Seznam světového dědictví

Získat zápis na tento unikátní seznam je velmi složitou a po všech stránkách náročnou záležitostí. Přesto o to každoročně usilují instituce z různých koutů světa. Památky jsou vybírány na základě jejich mimořádné hodnoty, jedinečnosti, autenticity a celistvosti, z čehož vyplývá, že na Seznam nemohou být zapsány všechny hodnotné památky.

3.2.1. Výběrová kritéria

Nominovaná památka či lokalita na Seznam světového dědictví musí splňovat alespoň jedno z výběrových kritérií, které bylo stanoveno organizací UNESCO či mít mimořádnou obecnou hodnotu pro lidstvo. Do roku 2004 byly památky rozděleny pouze do dvou kategorií – na 6 kulturních (i-vi) a 4 přírodních (i-iv). V roce 2005 došlo k spojení číslování a vzniklo tak označení i-x v 10 kategoriích.

1.příloha : Tabulka výběrových kritérií

	Kulturní kritéria						Přírodní kritéria			
2002	(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
2005	(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)	(viii)	(ix)	(vii)	(x)

Podle výběrových kritérií, stanovených v Provozních směrnících určených k provádění Úmluvy o světovém dědictví, by každá navrhovaná kulturní památka měla :

- (i) představovat mistrovské dílo tvůrčího ducha
- (ii) být výjimečným svědectvím vzájemných kulturních vlivů během určité historické etapy v oblasti architektury, techniky, monumentálního umění, urbanismu nebo tvorby krajiny
- (iii) nést jednoznačné svědectví o kulturní tradici nebo civilizaci, dosud existující nebo již zaniklé
- (iv) být výjimečným příkladem určitého typu stavby, architektonického souboru, případně typu krajiny charakteristického pro určitou významnou etapu lidských dějin
- (v) musí být výjimečným příkladem lidského výtvaru nebo využití území, které je typické pro nějakou kulturu
- (vi) musí být přímo či hmatatelně spojena s událostmi nebo živými tradicemi, myšlenkami či vírou, uměleckými a literárními výtvaru výjimečného celosvětového významu. (Podle Výboru by toto kritérium by mělo být důvodem pro začlenění do Seznamu pouze za výjimečných okolností a ve spojení s dalšími kulturními nebo přírodními kritérii.)

a každá přírodní památka by měla :

- (vii) představovat přírodní jevy nebo oblasti výjimečné přírodní krásy a estetického významu
- (viii) být vynikajícím příkladem představujícím hlavní fáze vývoje Země, včetně záznamu o životě, významných geologických procesech probíhajících v krajině, či jiných významných geomorfologických a fyzicko-geografických jevů
- (ix) být vynikajícím příkladem představujícím probíhající ekologické a biologické procesy v rámci vývoje a rozvoje suchozemských, sladkovodních, pobřežních a mořských ekosystémů a společenstev rostlin a živočichů
- (x) obsahovat nejruznější významná přírodní stanoviště pro zachování biologické rozmanitosti, včetně těch, které obsahují ohrožené druhy, mající univerzální hodnoty z hlediska vědy či zachování.

3.3. Nominační proces

Pouze země, které se zavázaly chránit své přírodní a kulturní dědictví a podepsaly Úmluvu o ochraně světového, kulturního a přírodního dědictví, mohou předkládat návrhy na jmenování pamětihodností nacházejících se na jejich území k zápisu na Seznam světového dědictví.

3.3.1. Průběh nominačního procesu

Prvním krokem, který každá země musí provést, je zpracování tzv. inventáře důležitých přírodních a kulturních památek nacházejících se na jejich území. Jinými slovy vytvořit „**Tentative list**“, „**Předběžný seznam**“ (překlad autorky), obsahující památky, které má země v plánu navrhnout k zápisu v příštích 5ti až 10ti letech. Tento seznam může být kdykoliv během této doby aktualizován. Výbor světového dědictví se nemůže zabývat návrhem na zapsání památky, která nefiguruje na Předběžném seznamu.

Centrum světového dědictví může státům poradit a pomoci s výběrem pamětihodností na Předběžný seznam, je však nezbytné, aby byl seznam precizně zpracován, včetně potřebné dokumentace, map a plánů. Dále je tento seznam předložen Centru světového dědictví, jehož úkolem je posoudit, zda-li je kompletní. Jakmile se tak stane, putuje ke zhodnocení příslušným poradním orgánům. Předběžný seznam musí

obsahovat zejména následující údaje: identifikaci pamětihodnosti, její popis, odůvodnění pro zápis, stav a faktory, které ji ovlivňují, dále potřebnou dokumentaci a kontaktní údaje na odpovědné orgány.

3.4. Poradní orgány

Nominovaná památka či lokalita, je nezávisle hodnocena třemi poradními orgány, pověřenými Úmluvou o světovém kulturním a přírodním dědictví, jsou to : Mezinárodní rada pro památky a sídla - International Council on Monuments and Sites (ICOMOS), odpovědná za hodnocení památek navržených pro zapsání, Světový svaz - World Conservation Union (IUCN), který poskytuje Výboru světového dědictví technické hodnocení přírodního dědictví prostřednictvím své celosvětové sítě odborníků. Posledním orgánem, který se podílí na hodnocení je Mezinárodní výbor pro výzkum, zachování a obnovu přírodního vlastnictví – International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM). Tato mezivládní organizace poskytuje Výboru světového dědictví odborné poradenství v oblasti přírodních památek.

V momentě, kdy je nominovaná lokalita výše uvedenými poradními orgány schválena, přísluší Výboru světového dědictví, aby s konečnou platností rozhodl, zda bude daná památka zapsána na Seznam světového, kulturního a přírodního dědictví. Výbor je složen z 21 zástupců signatářských států. Schází jednou ročně, aby rozhodl o tom, které z položek budou zapsány na tento Seznam, popřípadě může návrh na zápis zamítnout, odložit či požadovat další informace.

4. Nehmotné kulturní dědictví lidstva

Kulturní dědictví se neomezuje pouze na materiální skutečnosti, kterými jsou památky a objekty dochované v čase, ale zahrnuje také soubor životních projevů a tradic mnoha skupin lidí a společenství po celém světě, které je zdědily od svých předků s úkolem dochovat a přenést je na své potomky. Jedná se zejména o životní projevy pro něž je typické ústní tradování.

Tato kapitola mé bakalářské práce, je jednou z nejdůležitějších. Má za cíl představit proces, který musí podstoupit každý stát, který usiluje o zapsání některé ze svých nemateriálních pamětihodností na Seznam nehmotného kulturního dědictví. Momentálně můžeme na Seznamu nehmotného kulturního dědictví nalézt 90 zapsaných položek (údaj platný k listopadu 2008). Nachází se zde například staré písmo nigerského kmene Tuarégů, Královský balet v Kambodži či somálské tradiční umění. Seznam samozřejmě obsahuje i jiné nehmotné památky, jakými mohou být mimo již zmíněných i sociální rituály, různé druhy oslav a řemeslné činnosti.

Právě o zápis na tento Seznam bude usilovat francouzská gastronomie v následujících několika měsících.

4.1. Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví

V roce 2001 organizace UNESCO učinila průzkum mezi státy a nevládními organizacemi a společně se pokusily dohodnout definici nehmotného kulturního dědictví, společně s textem Úmluvy. Tato Úmluva byla přijata na Generální konferenci UNESCO dne 17. října 2003 na 32. zasedání konaném ve dnech 29. září až 17. října v Paříži. Úmluva vstoupila v platnost 20. dubna 2006, k tomuto datu byla ratifikována 30 smluvními státy. K 23. únoru 2009 přistoupilo k Úmluvě 110 států. Pro každý stát, který si přeje přistoupit, se Úmluva stává platnou 3 měsíce po uložení jeho listiny o přistoupení. Na základě této Úmluvy se vytvořil nový seznam – Seznam nehmotného kulturního dědictví.

Cíle této Úmluvy jsou *„zachovat nemateriální kulturní dědictví, zajistit úctu k nemateriálnímu kulturnímu dědictví dotčených společenství, skupin a jednotlivců. Dále zvýšit na místní, národní a mezinárodní úrovni vědomí důležitosti nemateriálního*

*kulturního dědictví a důležitosti zajistit jeho vzájemného uznávání a pečovat o mezinárodní spolupráci a pomoc.*⁴

4.1.1. Povinnosti smluvních států

Pro signatářské státy vyplývají z Úmluvy povinnosti v oblasti nehmotného kulturního dědictví. Každý stát by měl přijmout všechna nezbytná opatření pro zachování nehmotného kulturního dědictví na jeho území.

Na národní úrovni by měl stát vhodnými prostředky podporovat uznání, úctu a posílit prestiž nemateriálního dědictví ve společnosti. Dále realizovat výchovné a informační programy určené pro širokou veřejnost, dohlížet na stálou informovanost veřejnosti, zvláště o nebezpečí, jež ohrožují nemateriální dědictví, ale i o aktivitách prováděných při plnění této Úmluvy. Též je nutné zajistit podporu takových oblastí, jejichž existence je nezbytná pro projevy nemateriálního kulturního dědictví. Stát je povinen vést soupisy nemateriálního kulturního dědictví vyskytujícího se na jeho území a pravidelně je aktualizovat. Dále z Úmluvy plynou další úlohy, které smluvní státy musí dodržovat.

4.2. Pojem „Nehmotné kulturní dědictví“

Pojem „**Nehmotné kulturní dědictví**“ je dle Článku 2, Úmluvy o zachování nehmotného a kulturního dědictví definován takto: *„Nemateriálním kulturním dědictvím“ se rozumí zkušenosti, znázornění, vyjádření, znalosti, dovednosti, jakož i nástroje, předměty, artefakty a kulturní prostory s nimi související, které společnosti, skupiny a v některých případech též jednotlivci považují za součást svého kulturního dědictví. Toto nemateriální kulturní dědictví, předávané z pokolení na pokolení, je společnostmi a skupinami lidí neustále přetvářeno v závislosti na jejich prostředí, na jejich interakci s přírodou a na jejich historii, dává jim pocit identity a kontinuity, podporuje takto úctu ke kulturní rozmanitosti a lidské tvořivosti. Pro účely této Úmluvy se bere v úvahu pouze nemateriální kulturní dědictví slčitelné se stávajícími mezinárodními nástroji týkajícími se lidských práv, jakož i se zásadami vzájemné úcty mezi společnostmi, skupinami i jednotlivci a trvale udržitelného rozvoje.“*

⁴ Citace z článku 1, Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví lidstva
Dostupná z <<http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/00009-CS-PDF.pdf>>

Dále, podle Úmluvy se nehmotné kulturní dědictví, výše vymezené, projevuje mimo jiné v těchto oblastech :

- Ústní tradice a vyjádření, včetně jazyka jakožto prostředku nehmotného kulturního dědictví
- Interpretační umění (např. tanec, divadlo, hudba)
- Společenské zvyklosti, obřady a slavnostní události
- Vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru
- Dovednosti spojené s tradičními řemesly

4.3. Průběh zápisu

Organizace UNESCO vytvořila v oblasti nehmotného kulturního dědictví dva seznamy, do nichž je možné navrhnout pamětihodnost k zápisu. Jedná se o Seznam nehmotného kulturního dědictví vyžadujícího naléhavé zachování a Reprezentativní seznam nehmotného kulturního dědictví lidstva. Aktualizací a zveřejňováním Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva je pověřen Výbor světového dědictví. Tento seznam slouží i mimo jiné k rozšíření povědomí o významu nemateriálního dědictví mezi světovou veřejností.

Pokud signatářské státy Úmluvy uvažují o zapsání některé ze svých nemateriálních pamětihodností na Seznam nehmotného kulturního dědictví, musí se řídit předem stanoveným postupem, který vychází z Operačních směrnic pro provádění Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví lidstva. Tyto směrnice byly schváleny na Valném shromáždění smluvních států ve dnech 16. až 19. června 2008.

V této podkapitole se zaměřím na veškeré kroky a dokumentaci, jež je nezbytná k předložení kandidatury na zápis pamětihodnosti na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva.

4.3.1. Harmonogram procedur

Povinností smluvních států je respektovat harmonogram procedur, stanovený organizací UNESCO pro zápis pamětihodností na již zmiňovaný seznam. Celý proces zápisu trvá více než jeden kalendářní rok, tj. od srpna prvního roku do září roku příštího a je rozdělen do tří fází.

První fáze je nazývána fází přípravy a podání. Stanovuje mezní data do kterých musí být dané úkony vykonány.

- 31. srpen (prvního roku)– nominační složka musí být doručena na Sekretariát organizace. Veškeré nominace obdržené po tomto datu budou projednávány v následujícím cyklu, tj. příští rok.
- 1. listopad – k tomuto datu je Sekretariát povinen zpracovat a zaregistrovat řádně vyplněné nominační složky a rozeslat potvrzení o přijetí žadatelům o zápis. V případě, že žádost není kompletní, je žadatel vyzván, aby ji přepracoval a doplnil.
- 15. leden (následujícího roku) – lhůta do které Sekretariát musí obdržet veškeré dodatečné informace pro dokončení. Nominace, které zůstávají neúplné budou projednány v následujícím cyklu, tj. příští rok.

- Květen – v květnu následujícího roku začíná druhá fáze – projednávání, kdy je návrh projednáván subsidiárním orgánem.
- 1. červenec – Sekretariát předává smluvním státům na přezkoumání zprávu projednanou subsidiárním orgánem.
- 1. srpen – Sekretariát předá členům výboru zprávu, projednanou subsidiárním orgánem a smluvními státy.

- Září – v září nastává závěrečná fáze – vyhodnocení. V této poslední fázi Výbor světového dědictví s konečnou platností přijme či zamítne návrh projednávané pamětihodnosti nehmotného dědictví.

O pečlivém výběru pamětihodností na Reprezentativní seznam světového dědictví vypovídá doba průběhu celé procedury a zajisté i to, že na schválení se podílí mimo Výbor světového dědictví, který má závěrečné slovo i členské státy Úmluvy.

4.3.2. Kritéria pro zápis na Reprezentativní seznam

Složky předložené smluvními státy musí prokázat, že prvek navržený na zápis na Reprezentativní seznam nehmotného dědictví lidstva splňuje všechna tato kritéria :

- K.1. Prvek představuje nehmotné kulturní dědictví, tak jak je definováno v Článku 2, Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví.
- K.2. Zapsání prvku přispěje k zajištění povědomí o významu nehmotného kulturního dědictví, podporu dialogu, který tím odráží kulturní rozmanitost celého světa a dokazuje lidskou tvořivost.
- K.3. Jsou vypracována bezpečnostní opatření, která mohou ochraňovat a podporovat tento prvek.
- K.4. Prvek byl nominován k zápisu za co největší účasti celé komunity, skupiny nebo v případě potřeby jednotlivců a jejich předešlého, svobodného a odůvodněného souhlasu.
- K.5. Prvek figuruje na soupisu nehmotného kulturního dědictví nacházejícího se na území(ch) členského(členských) státu(ů), tak jak je definováno ve člancích 11 a 12.⁵

4.3.3. Formulaire de candidature

Prvním krokem k zápisu, je vyplnění příslušného formuláře, dostupného na oficiálních internetových stránkách organizace UNESCO.

Z formulářů, které jsou k dispozici pro zápis na Seznam nehmotného kulturního dědictví se domnívám, že formulář označený ICH-02 (viz. příloha, str. 61), by mohl být vhodným pro zápis francouzské gastronomie. Proto se zaměřím na veškeré náležitosti, které tento formulář obsahuje.

Kompletně vyplněný formulář musí být doručen organizaci podle výše stanoveného harmonogramu, nejpozději do 31. srpna. Veškeré informace musí být

⁵ Článek 11 – *Úloha smluvních států*, Každý smluvní stát : a) přijímá nezbytná opatření pro zajištění zachování nemateriálního kulturního dědictví vyskytujícího se na jeho území; b) v rámci ochranných opatření zmíněných v článku 2, odstavec 3 identifikuje a definuje různé prvky nemateriálního kulturního dědictví vyskytující se na jeho území za účasti příslušných společenství, skupin i nevládních organizací.

Článek 12 – *Soupisy*, 1. K zajištění identifikace zaměřené na zachování nemateriálního kulturního dědictví sestavuje každý smluvní stát způsobem, který odpovídá jeho situaci, jeden nebo více soupisů nemateriálního kulturního dědictví vyskytujícího se na jeho území. Takovéto soupisy budou pravidelně aktualizovány. 2. Každý smluvní stát poskytuje příslušné informace týkající se těchto soupisů, když periodicky předkládá podle článku 29 svou zprávu Výboru.

Citace z *Úmluvy o ochraně nemateriálního kulturního dědictví*, dostupné ze serveru <http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/00009-CS-PDF.pdf>

odevzdány mimo jiné i v elektronické podobě na disku CD-ROM nebo prostřednictvím internetu.

Formulář musí být vyplněna v jednom z pracovních jazyků Výboru světového dědictví, tedy buď v anglickém nebo francouzském jazyce.

Formulář ICH-02 se skládá z osmi částí, které jsou dále rozčleněny. Úvodní strana formuláře obsahuje stručné informace týkající se jména a popisu navrhovaného prvku a údaje o instituci, skupině či jednotlivci, který kandidaturu předkládá.

První část se zabývá identifikací prvku, který je předmětem zápisu. Je potřebné vyplnit údaje jako jsou jméno, specifikovat jednu z pěti oblastí, do které prvek spadá (viz. 4.2), upřesnit geografickou polohu a detailní popis navrhovaného nehmotného dědictví (podle kritéria 1). Popis by měl být jasný, úplný a neměl by opomenout žádnou z charakteristik, která nominovaný prvek vystihuje, neboť je považován za nejdůležitější část celé kandidatury.

Mimo informací definujících navrhovanou položku (podle kritéria 2), figuruje v následující části i návrh případných opatření, která by mohla napomoci k ochraně navrhovaného prvku (podle kritéria 3). Dále žadatel musí uvést jakými způsoby se doposud snažil a snaží prvek ochraňovat.

Pátá část formuláře žádá smluvní stát, který předkládá nominaci, aby doložil, že je v souladu s nominačním kritériem č.4 (viz. 4.2.).

Další část požaduje od členského státu, který prvek nominuje, aby prokázal, jestli jeho kandidatura odpovídá kritériu č.5 (viz. 4.2.).

Předposlední část přihlášky požaduje předložit příslušnou dokumentaci obsahující informace o navrhovaném prvku, jeho roli ve společnosti, životnosti a obtížích, kterým musí čelit. Dokumentace obsahuje jak grafické obrázky, tak hlasové nahrávky a videa, jejichž velikost a počet je přesně stanovený.

V případě mnohonárodnostní kandidatury, musí být uvedeny všechny státy, a to v pořadí, jaké si stanovily ve vzájemné dohodě. Nutné je poskytnout veškeré údaje na kontaktní osobu, v případě mnohonárodnostní kandidatury musí být uvedeny kontaktní informace na vybranou osobu z každého zúčastněného státu. Každá nominace musí být na závěr podepsána oprávněnou osobou, která zastupuje smluvní stát (nebo pověřenými osobami z každého ze smluvních států, v případě mnohonárodnostní kandidatury).

4.3.4. Přijetí přihlášky

Sekretariát je pověřen vykonávat všechny potřebné administrativní úkony spojené s přijetím přihlášky v souladu s již zmíněným harmonogramem vypracovaným touto organizací.

Jakmile Sekretariát obdrží přihlášku, je povinen ji zaregistrovat a poté informovat žadatele o jejím přijetí. Je třeba ověřit, zdali přihláška obsahuje veškeré požadované náležitosti, pokud ne, Sekretariát ji může odeslat zpět žadateli a požadovat doplňující informace. Přihláška musí být stvrzena originálním podpisem oprávněnou osobou, aby byla považována za platnou. Žádosti o zápis na Reprezentativní list jsou přezkoumány pomocným orgánem Mezivládního výboru pro zachování světového dědictví, který zasedá vždy 30. května. Toto přezkoumání zahrnuje i zhodnocení, zdali přihláška odpovídá kritériím pro zápis, součástí je také vlastní doporučení Výboru týkající se souhlasu či nesouhlasu se zápisem navrhovaného prvku. Dále je pomocný orgán povinen předat Výboru k posouzení tzv. posudkovou zprávu, která je nejpozději do 1. července předána žadatelskému státu. Sekretariát má před sebou poslední úkol - sepsat krátké představení každé kandidatury, která byla shledána kompletní. Krátká prezentace kandidatury, společně se zprávou, vydanou subsidiárním orgánem jsou předány Výboru, nejpozději však čtyři týdny před jeho zasedáním.

4.4 Orgány úmluvy

Úmluva ustanovuje hlavním orgánem Valné shromáždění smluvních států. Schází se na pravidelné zasedání každé dva roky, může však dojít i k mimořádnému zasedání, které je svoláno, buď na žádost Mezivládního výboru pro zachování nemateriálního dědictví, z vlastního rozhodnutí či na žádost alespoň jedné třetiny smluvních států. Valné shromáždění schvaluje pravidla pro provádění Úmluvy, která jsou mu navržena Mezinárodním výborem pro zachování nemateriálního dědictví.

Dalším orgánem úmluvy je již výše zmíněný Mezivládní výbor pro zachování nemateriálního dědictví (dále jen „Výbor“). Tento Výbor se skládá z 18 zástupců členských států, kteří jsou zvoleni na Valném shromáždění. Článek 5, odst. 2, Úmluvy dále praví, že jakmile počet členských států dosáhne 50, Výbor bude složen ze 24 smluvních států. Členské státy, volené do Výboru, se řídí zásadami spravedlivého zeměpisného zastoupení a střídáním na funkční období 4 let. Státy jsou voleny smluvními státy Úmluvy shromážděnými ve Valném shromáždění. Každé dva roky je polovina členských států Výboru obměněna. Není možné, aby do Výboru by zvolen

tentýž stát na dvě po sobě jdoucí funkční období. Podle článku 6 a 7 této Úmluvy si členské státy volí své zástupce. Jsou jimi osoby, které mají kvalifikaci v různých oborech nemotného kulturního dědictví.

Mezi hlavní pravomoci Výboru podle článku 7, Úmluvy patří zejména: *„podporovat záměry této Smlouvy a sledovat její provádění, poskytovat poučení o nejlepších praktických postupech a činit doporučení k opatření na zachování nemateriálního kulturního dědictví, dále hledat prostředky k navýšení svých zdrojů a za tím účelem přijímat nezbytná opatření podle ustanovení článku 25.“* Výbor je rovněž zodpovědný za poskytování mezinárodní pomoci. Dále posuzuje kandidatury předložené smluvními státy a o jejich schválení rozhoduje pomocí stanovených kritérií.

Výbor se zodpovídá Valnému shromáždění a musí mu předkládat veškeré zprávy týkající se jeho činnosti a rozhodnutí. Výboru je nápomocen Sekretariát UNESCO, který připravuje nezbytnou dokumentaci Valnému shromáždění a Výboru, navrhuje program jejich schůzí a zajišťuje výkon jejich rozhodnutí.

4.5. Fond nemotného a kulturního dědictví

Za účelem financování programů, projektů a dalších činností spadajících do této oblasti byl vytvořen Fond pro ochranu nemotného kulturního dědictví (dále jen „Fond“). Při rozdělování finančních prostředků je třeba zvláštní pozornost věnovat Nehmotnému kulturnímu dědictví v ohrožení a také přípravě inventáře.

Hlavní finanční zdroje Fondu tvoří : příspěvky smluvních států, prostředky vyčleněné za tímto účelem Generální konferencí UNESCO. Další příspěvky, dary či dědictví mohou věnovat jiné členské státy, organizace a programy spadající do systému Spojených národů. Mimorozpočtové příspěvky pocházející z různých oblastí. Tyto příspěvky jsou pro UNESCO důležitou finanční podporou, aby mohla organizace dále rozšiřovat a podporovat své aktivity a programy. Pokud Výbor schválí, mohou být použity i další formy pomoci, pro obecné i konkrétní účely související s jednotlivými projekty.

Úmluva stanovila, že každý stát je povinen přispět alespoň jednou za dva roky do Fondu částkou stanovenou Valným shromážděním. Kromě pravidelných příspěvků mohou smluvní státy do Fondu poskytnout dobrovolný příspěvek, nad rámec příspěvku povinného, musí však o svém úmyslu včas informovat Výbor, aby mohl řádně plánovat své úkony. Výbor je zodpovědný za výběr programů, projektů a aktivit, které budou

realizovány. O využití zdrojů Fondu rozhoduje Výbor na základě směrnic vydaných Valným shromážděním.

5. Francouzská gastronomie míří do UNESCO aneb

„**Nous avons la meilleure gastronomie du monde.**“⁶

Na každoročním zemědělském veletrhu v Paříži, dne 23. února 2008, představil francouzský prezident Nicolas Sarkozy svůj záměr zapsat francouzskou kuchyni na prestižní Seznam nehmotného kulturního dědictví, který je veden organizací UNESCO.

Nicolas Sarkozy uvedl, že podnikl takové kroky, aby se Francie stala první zemí, která v roce 2009 předloží kandidaturu, jež se týká zapsání francouzského gastronomického dědictví na výše uvedený Seznam. V čem je tedy francouzská gastronomie podle Nicolase Sarkozyho jiná a výjimečná? „*Zemědělství a pracovní místa, jež produkuje každý den, jsou zdrojem naší národní gastronomické rozličnosti. Je to základní prvek našeho dědictví*“⁷

S myšlenou zapsat francouzské kulinářské umění přišla jako první skupina francouzských gurmánů a kuchařů v roce 2006. Mimo jiné je tento projekt podpořen i Evropským institutem historie a kultury stravování – Institut Européen de l’Histoire et des Cultures d’Alimentation (IEHCA), jehož motto zní „kuchyně je kultura“. Bylo shromážděno okolo 400 podpisů známých kuchařů, včetně mnoha celebrit jako například Paul Bocuse, Pierre Troisgros či Michel Guérard.

Doposud nebyla na Seznam nehmotného dědictví lidstva zapsána, žádná gastronomie. V roce 2005 UNESCO odmítlo obdobnou žádost Mexika. Bude Francie skutečně první zemí, jejíž gastronomie se stane jednou z položek nehmotného kulturního dědictví?

Je třeba si položit otázku, jestli je opravdu francouzská kuchyně natolik odlišná a výjimečná od ostatních, aby si zasloužila zápis na tento prestižní seznam? Po celém světě můžeme nalézt mnoho dalších kuchyní, ať už se jedná o britskou, německou, marockou či indickou, které by měly být zachráněny stejně. Tak v čem tedy spočívá jedinečnost francouzské gastronomie?

⁶ „*Máme nejlepší gastronomii na světě.*“ Z článku *Quelle est la meilleur gastronomie du monde?* ze serveru <http://www.20minutes.fr/article/214914/Debats-Quelle-est-la-meilleure-gastronomie-du-monde.php> přeložila Markéta Vaněčková

⁷ „*Agriculture and the jobs that produce it every day are the source of our country’s gastronomic diversity.*“ „*It is an essential element of our heritage.*“ Z článku *The strange flavors of gastronomic nationalism* ze serveru <http://www.taipeitimes.com/News?pubdate=2008-09-27>

5.1. Francouzská gastronomie

S Francií je již od nepaměti hluboce spjata její jedinečné kulinářské umění. Mnoho světově uznávaných kuchařů pochází právě z Francie, která je považována za kolébkou gastronomie. Francouzská kuchyně klade důraz zvláště na dokonalou harmonii chutí a dbá i na estetický dojem. Tato kuchyně je velice pestrá, některé recepty jsou založeny na používání rozličných druhů koření, jiné vynikají promyšlenou kombinací ingrediencí, která utváří jedinečnou harmonii chutí.

Francie je jedním z mála států, kde je gastronomie a příprava pokrmů skutečně uctívána a považována za umění. Pro Francouze není jídlo pouze prostředek k nasycení, ale považují ho za něco výjimečného a symbolického pro svoji zemi. Zároveň nikde jinde na světě, nenalezneme tolik odborníků a labužníků jako právě v zemi galského kohouta.

Důležitou skutečností, která též vyzdvihuje neobvyklost francouzské gastronomie, je geografická poloha Francie. Díky odlišnému klimatu a geologickým vlastnostem jednotlivých regionů, nalezneme velkou rozmanitost a různorodost ve všech koutech země, jež přispívá k přípravě znamenitých pokrmů. O „zemi hojnosti“ hovoří i Auguste Escoffier, významný šéfkuchař počátku 19. století, v jednom ze svých děl *„Francouzská půda má výsadu přirozeně a v hojnosti produkovat nejlepší zeleninu, nejlepší ovoce a nejlepší víno na světě. Francie má také nejlepší drůbež, nejkřehčí masa, nejpestřejší a nejdelikátnější zvěřinu. Její námořní pozice poskytuje ty nejlepší ryby a koryše. Je proto přirozené, že Francouzi se stali gurmány a dobrými kuchaři zároveň.“*⁸ Kouzlo francouzské kuchyně spočívá mimo jiné také v rozmanitosti krajových specialit. Ingredience a pokrmy se liší region od regionu, pověst nejlepších kuchyní mají provincie Burgundsko, Alsasko, Provence a Normandie.

⁸ „Le sol français a le privilège de produire naturellement et en abondance les meilleurs légumes, les meilleurs fruits et les meilleurs vins qui soient au monde. La France possède aussi les plus fines volailles, les viandes les plus tendres, les gibiers les plus variés et les plus délicats. Sa situation maritime lui fournit les plus beaux poissons et crustacés. C'est donc tout naturellement que le Français devient à la fois gourmand et bon cuisinier.“ Z článku dostupného na <http://www.senat.fr/rap/r07-440/r07-4401.pd> přeložila Markéta Vaněčková

5.1.1. Historie francouzské gastronomie

První zmínky hovořící o kulinářské umění ve Francii pocházejí z roku 700 let př.n.l., kdy toto umění přinesli do Francie Keltové. Jejich bohaté zkušenosti v oblasti stolování, stravování a přípravy jídel poté Francouzové převzali.

Zmínky o stolování a kuchařském umění zaznamenal v 6. století kronikář, biskup Venance Fortunar, který byl tímto uměním natolik inspirován, že psal latinské básně popisující hostinu a způsoby stolování.

Důležitým mezníkem ve francouzské gastronomii je období vlády Karla Velikého, jež byl vášnivým milovníkem honů. Na stolech se začíná objevovat ve větší míře zvěřina a jídlo se skládá ze tří chodů: zelenina a saláty, následované masem a poté sladkostmi a ovocem. Poprvé se servírovalo také zavařené ovoce, které se kombinuje společně se zvěřinou dodnes.

Dvanácté století přináší další významný zvyk, bez kterého se žádný pokrm francouzské kuchyně neobejde – bílé pečivo, známé jako bageta, které si Francouzi ulamují a přikusují ke každému jídlu. V tomto století vznikají i první pekárny – boulangerie, název pochází ze slova boulanger, neboli pekař. Slovo boulanger souvisí se slovem “boule“, což znamená bochánek a označuje formu kulatého, mírně zploštělého chleba.

V roce 1533, měla svatba Kateřiny Medičejské s Jindřichem IV. za následek nejen příliv nových druhů ovoce a zeleniny do Francie, ale rovněž i příchod italských kuchařů a tudíž i nových specialit. Sýry v tomto období nabývají nesmírné popularity, která jim zůstala dodnes. Francouzi rádi experimentují při přípravě pokrmů a zkoušejí nové kombinace chutí i barev pokrmů. Zakládají si zvláště na pestrosti jídel a kvalitním zpracování všech ingrediencí. V historii francouzské kuchyně nalezneme pouze málo plodin, které vyžadovali čas, než si na ně tento gurmánský národ zvykl. Jednou z takových plodin jsou brambory. Trvalo téměř dvě století od jejich dovezení z Ameriky, než se staly neodmyslitelnou součástí francouzského jídelníčku.

Další důležitou osobností spojenou s francouzskou gastronomií je Francois Pierre de la Varenne, autor první obsáhlé francouzské kuchařky neopomíjející ani recepty na cukrářské výrobky. La Varenne je po právu nazýván novátorem, který nasměroval vývoj francouzské kuchyně k jemnějším pokrmům. Díky němu se např. zelenina poprvé podává a připravuje jako taková a zachovává si svoji specifickou chuť. Přibližně od 17. století je rovněž kladen důraz na vybranost a uspořádání jídel tak, aby lahodily nejen žaludku, ale i oku.

V následujících stoletích zaznamenáváme zrod vybrané francouzské haute cuisine, jejíž základem se stala omáčka tzv. fonds, která se později stává základem veškerých omáček. Velmi populární a dodnes známou omáčkou pocházející z 18. století je bešamelová omáčka, jejíž vynálezcem byl bohatý finančník Louis de Béchamel. Dalším mužem, kterému francouzská gastronomie vděčí za mnohé kulinářské novoty byl Vincent de la Chapelle. V roce 1791 se objevuje doposud známý sýr Camembert, dále vynález aspiku a také se poprvé připravuje bramborová kaše.

Významným objevem konce 18. století se stalo konzervování potravin, jež umožňuje zachovávat potraviny po delší dobu. Tento vynález pomohl například Napoleonovi zásobovat vojáky jídlem během války.

Mezi významné francouzské kuchaře dob minulých patří zajisté Marie Antonie Careme či Brillat-Savarina. Historie francouzské gastronomie je nejen velice zajímavá, ale i poučná a z mnohých skutečností lze čerpat dodnes.

5.1.2. Gastronomická specifika francouzských regionů

Za svou proslulost vděčí francouzská kuchyně především rozmanitostí regionálních specialit. Francie je jedinou evropskou zemí, která se rozkládá od severní částí kontinentu až po jižní část. Právě to je důvodem, proč jsou mezi jednotlivým regiony značné klimatické, kulturní a zemědělské rozdíly. Z administrativního hlediska se Francie dělí na 22 metropolitních regionů, avšak z hlediska kulturně-historického a kulinářského ji lze rozčlenit do 5 různorodých oblastí. Každá z těchto 5 oblastí má svá specifika, kterými obohatila celonárodní francouzskou kuchyni. Mezi tyto oblasti patří: severozápadní pobřeží (oblast Bretaně a Normandie), východ (hranice s Německem, Švýcarskem a Alpy), oblast středomoří (Provence), jihozápad (hranice se Španělskem) a dále proslulé vinařské oblasti Francie (Burgundsko, Bordeaux). Oblast okolo Paříže, region Île-de-France zaujímá zvláštní postavení ve francouzské gastronomii, můžeme říci, že se jedná o spojení všech oblastí dohromady. Zde můžeme okusit pochoutky pocházející ze všech koutů Francie.

Region Normandie je proslulý výrobou kvalitního másla a smetany, která mimo jiné slouží k výrobě proslulého sýru Camembert, opomenout nesmím ani jablečný mošt zvaný „cidre“, z něhož se připravuje pálenka „calvados“. Dominantou bretonské kuchyně jsou plody moře a ryby. Rovněž je tento region proslulý tenkými palačinkami zvanými „crêpes“ a „galettes“. Na východě Francie se nacházejí dva regiony Alsasko

a Lotrinsko, které byly v historii pod nadvládou Německa, což se odráží v řadě zdejších pokrmů. Typickým alsaským pokrmen je „**Choucroute**“.

Oblasti při Středozezemním moři dominuje zejména region Provence. Kuchyně toho regionu je velice podobná kuchyni španělskou či italskou. Mezi nejpoužívanější ingredience patří olivy, zelenina a ve velké míře také koření. Pro Provence je typická rybí polévka „**Bouillabaisse**“, dále krevety, chobotnice a mušle. Z této jihofrancouzské oblasti pochází světoznámý pokrm „**Ratatouille**“, neboli dušená směs z baklažánu, cukety, rajčat a paprik. Jihozápadní oblast leží při hranicích se Španělskem, ve zdejší kuchyni můžeme nalézt typické prvky španělské kuchyně, zvláště v používání paprik, rajčat a pálivých klobásek. Typickým pokrmem servírovaným v této oblasti jsou „**la foie gras**“, v překladu husí játra. Nesmím opomenout zmínit oblast Burgundska a Bordeaux, které se proslavily především díky svým kvalitním vínům. Burgundsko je známé vínem Beaujolais, oblast Bordeaux produkuje ta nejkvalitnější a nejdražší červená vína. Protože se jedná o vinařskou oblast, jsou zde vína jednou z hlavních ingrediencí místních pokrmů – víno se přidává do mnoha pokrmů, především na vylepšení jejich chuti. Specialitou zdejší kuchyně jsou hříby a lanýže. Burgundská kuchyni nabízí k ochutnání vyhlášené hlemýžďe a pověstné je i burgundské dušené hovězí maso.

5.1.3. Kulturní dědictví francouzské gastronomie

V čem spočívá skutečné kulturní dědictví francouzské gastronomie?

První skutečností, která poukazuje na to, že se jedná o světové dědictví je fakt, že většina francouzských receptů je předávána ústně a jedná se o tradiční rodinné recepty. Francouzská „**literatura vaření**“ je téměř stejně stará jako vaření samotné a její historie je obzvláště bohatá. Stejně tak existuje mnoho žánrů knih, které můžeme považovat za opravdová literární díla. Řadí se sem kuchařky, tajemství receptů známých kuchařů, kuchařské memoáry, monografie produktů, vín a mnoho dalších. Dále například vydávání gastronomických průvodců jako je „**Guide Michelin**“ z roku 1990, který spojuje stolování společně s cestováním autem. Setkáme se i s řadou gastronomických sdružení a klubů, které ochraňují produkty a speciality svých regionů. To vše potvrzuje fakt, že francouzské kulinářské umění je opravdu něčím výjimečným. Rovněž televizní kulinářské programy se staly velice oblíbenými a přispěly k rozšíření vaření v domácnostech. V posledních letech vychází i speciální kulinářské magazíny a vaření je rovněž hlavní dominantou internetových portálů.

Různorodost a rozmanitost francouzských produktů je klíčovou charakteristikou kulinářského dědictví Francie. Už jenom skutečnost, že na francouzském území nalezneme okolo 400 druhů sýrů je ukázkovou ilustrací rozmanitosti.

Místní kulinářské umění je výsledkem interakce mezi člověkem a přírodou, schopností člověka přizpůsobit se prostředí, ale i znalostí tradic, které se přenášejí z generace na generaci. Francouzská gastronomie je hluboce zakořeněna v kultuře, úzce spjata s historií země, její celkovou reputací a národní identitou. Francouzská kuchyně mimo jiné odráží i životní styl, tradice, folklór a kulturní život zdejších obyvatel. Ve světě tolik populární francouzský výraz „**bien manger et bien boire**“, neboli dobře se najíst a napít, je jednou z mnoha věcí, které napomáhají utvářet obraz Francie v zahraničí. Chvilé strávené při jídle, jsou zde sociálním rituálem, při němž se schází celá rodina, přátelé a který mění všední dny ve sváteční okamžiky.

Také dopad francouzské gastronomie na cestovní ruch je zřejmý, z více jak 76 milionů turistů⁹, kteří každoročně navštíví tuto zemi, více jak polovina touží mimo památek poznat a ochutnat místní kuchyni. Téměř ve všech turistických průvodcích můžeme nalézt mimo informací o Eiffelově věži, Vítězném oblouku a dalších monumentech i informace o gastronomii, vyhlášených restauracích specializujících se na francouzské speciality a další užitečné informace z této oblasti. Na odvětví hospodářství má bezesporu francouzská gastronomie rovněž obrovský dopad, a to jak z hlediska zaměstnanosti, tak ekonomické aktivity. Potvrzují to výsledky vydané INSEE¹⁰, podle nichž činil roční obrat pekáren a cukráren v roce 2007 10,6 miliard eur a řezníků okolo 8,4 miliard eur.

⁹ Zdroj dat: www.dumfinanci.cz/?text=250-turismus

¹⁰ Institute National de la Statistique et des Études Économiques (INSEE) – Statistický a ekonomický národní institut

5.2. Francouzský projekt

V každé zemi na celém světě nalezneme různá kulinářská specifika a tradice vycházející z její historie a prostředí. Avšak ve Francii jsou, podle místních odborníků, tato specifika markantnější, než kdekoliv jinde na světě. Mimořádné kulinářské dovednosti považuje tento národ za součást svého kulturního dědictví. Tyto skutečnosti vedly francouzskou vládu k pokusu o zápis místní gastronomie na Seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO.

Francie musí v následujících několika měsících přesvědčit rozhodující orgán UNESCO, o jedinečnosti své gastronomie a dokázat, že splňuje všechny kritéria a náležitosti pro úspěšný zápis na již zmíněný Seznam. Podle Francouzů cílem tohoto projektu, není prokázat nadvládu francouzské kuchyně nad ostatními národními kuchyněmi, ale pouze snaha pokusit se ochránit své kulinářské dědictví.

Za přípravu podkladů pro žádost o registraci francouzského kulinářského dědictví je zodpovědný Jean-Robert Pitte, geograf a bývalý prezident Sorbonny.

„Jestli existuje nějaká země, ve které je kuchyně považována za společné bohatství, jež je neustále utvářené a jež respektuje kulturní rozmanitost, je to Francie.“¹¹ prohlásil hlavní vůdce francouzské kandidatury. Dále pro Le Monde doplnil: *„Naší úlohou bude také zvýšení povědomí francouzské veřejnosti vzhledem k této problematice, neboť je hlavní, z pohledu UNESCO, aby obyvatelé, jichž se to týká, se ztotožnili s touto iniciativou a podpořili ji.“¹²*

Vedením hlavního jednání je pověřena Catharine Dumas, která považuje za důležité prokázat, že dobře se najíst a ocenit dobré jídlo je součástí francouzské identity.

Ministerstvo kultury Francie bylo v dubnu 2009 pověřeno důkladně prozkoumat vypracovanou kandidaturu, před jejím odesláním organizaci UNESCO. Následně bude Francie postupovat podle harmonogramu pro zápis stanoveného touto organizací.

¹¹ „S'il est un pays où la cuisine est considérée comme un bien commun, recréé en permanence, et respectueux de la diversité culturelle, c'est bien la France.“ Z článku *Unesco: la France fait des émules* ze serveru <http://culture.france3.fr/cuisine/actu/43971978-fr.php> přeložila Markéta Vaněčková

¹² „Notre rôle sera aussi de sensibiliser l'opinion française à cette cause, car il est capital, aux yeux de l'Unesco, que les populations concernées se retrouvent dans cette initiative et la soutiennent.“ Z článku *Unesco: la France fait des émules* ze serveru <http://culture.france3.fr/cuisine/actu/43971978-fr.php> přeložila Markéta Vaněčková

5.3. Problematika zápisu

Zařazení památky či nehmotného dědictví na seznam světového dědictví je velice pečlivou záležitostí, která by neměla být brána jako samozřejmost.

Hlavním úkolem členů francouzské mise je kvalitně zpracovat celý návrh a připravit veškerou potřebnou dokumentaci. Před Francií stojí nelehký úkol - obhájit svůj projekt, což nebude mít vůbec jednoduché. To potvrzuje i výrok Chérifa Khaznadara, předsedy Valného shromáždění smluvních států Úmluvy, který uvedl: „*V UNESCO neexistuje žádná kategorie pro gastronomii.*“¹³ Rovněž dodal, že v Úmluvě jsou přesně stanoveny prvky, které mohou být zapsány na Seznam nehmotného a kulturního dědictví, avšak gastronomie mezi nimi není. Dále to vyplývá ze zkušenosti z předešlých let, kdy v roce 2005 porota UNESCO, včetně několika francouzských členů, zamítla žádost Mexika o zařazení mexické gastronomie na Seznam nehmotného kulturního dědictví.

Nelehkým úkolem pro Francii bude přesvědčit o svém gastronomickém bohatství ostatní státy Úmluvy, zároveň však i světovou veřejnost.

5.4. Reakce vyvolané tímto návrhem

Prohlášení francouzského prezidenta o plánovaném zápisu francouzské gastronomie na Seznam nehmotného kulturního dědictví, vyvolalo určité napětí ve světě gastronomie, provázené vlnou nesouhlasu ze strany ostatních států. Zejména okolní evropské státy tento návrh odmítají, avšak mnoho francouzských odborníků z oblasti gastronomie projevuje nadšení. Všichni se shodují, že by zápis na Seznam UNESCO mohl pomoci ochránit gastronomickou kulturu.

Prvním z uznávaných francouzských šéfkuchařů, který podporuje návrh francouzského prezidenta na zapsání francouzské gastronomie na seznam UNESCO a sdílí jeho názor o výjimečnosti francouzské kuchyně, je Guy Savoy. „*Můžeme hovořit o kuchyni v mnoha zemích světa, ale Francie je jediná země s takovou kulturní rozmanitostí a takovými možnostmi přeměny mistrovských produktů*“

¹³ „*There is no category at UNESCO for gastronomy.*“ Z článku *French cuisine's UNESCO bid likely to flop* ze serveru <http://www.chinapost.com.tw/art/food/2008/07/07/164384/French-cuisines.htm> přeložila Markéta Vaněčková

*pocházejících z půdy a moře*¹⁴ vyjadřuje tento odborník názor na francouzskou kuchyni.

Dalším gastronomickým kritikem, který vyslovil svůj názor pro francouzský Le Monde je Jean-Claude Ribaut. Ten je toho názoru, že francouzská gastronomie vyniká především jednoduchostí ve zpracování potravin a kvalitou místních produktů.

Alexandr Cammas, tento gastronomický znalec, se vyjádřil o návrhu na zápis do UNESCO negativně: „*Je to naprosto chybné.*“ a dále dodal: „*Nerozumím tomu, jak můžete požadovat stanovit pevný status pro něco jako je vaření, které se neustále vyvíjí a mění.*“¹⁵

Odborníci a kritici z ostatních evropských států nesouhlasí s tím, aby se Francie stala první zemí, jejíž kuchyně se stane památkou UNESCO. Po zveřejnění výroku francouzského prezidenta o výjimečnosti francouzské gastronomie, začaly některé země proti tomuto výroku protestovat s vysvětlením, že jejich kuchyně je stejně tak unikátní jako ta francouzská. Země, které se tento výrok nejvíce dotkl je Itálie. Itálie se domnívá, že její kuchyně může rovněž mnohé nabídnout. Italský šéfkuchař Massimo Mori prohlásil: „*Italská gastronomie má prioritu. Ve středověku naši obchodníci dováželi koření, sůl, cukr a v Benátkách byla vynalezena dvorská gastronomie.*“¹⁶ Avšak tomuto výroku oponuje francouzský šéfkuchař Guy Savoy, podle kterého italská gastronomie kromě desertu Tiramisu nemůže nic jiného nabídnout. Posoudit kvalitu gastronomie je zajisté velice obtížné, každá země se bude snažit obhájit kvalitu a jedinečnost své vlastní kuchyně. Podle italského sdružení Transalpine, vyrábí Itálie více gastronomických specialit, než jejich francouzský protějšek, což mimochodem připouští i Evropská Unie. Je známo 166 italských pokrmů, jež jsou uznány za místní specialitu, oproti Francii, která má na svém kontě zapsáno 156 specialit. Italská gastronomie může konkurovat francouzským specialitám například pizzou či výtečnými těstovinami. Rovněž italské sýry a vína mají obrovské renomé.

¹⁴ „*On peut parler de cuisine dans plusieurs pays de la planète*“ mais la France *est le seul pays où on a une telle diversité et de telles possibilités de transformation des produits des artisans de la terre et de la mer.*“ Z článku **La gastronomie française patrimoine de l'Unesco ?** ze serveru <http://www.lesoir.be> přeložila Markéta Vaněčková

¹⁵ „*It's totally flawed.*“, „*I don't understand how you can ask for a fixed status for something like cooking which is continually growing and changing.*“ Z článku **Pâtisserie in need of protection** ze serveru <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/7464226.stm> přeložila Markéta Vaněčková

¹⁶ „*Italian gastronomy takes priority. In the Middle Ages, our merchants imported spices, salt, sugar, and Venice invented courtly high gastronomy.*“ Z článku **French cuisine is not a world treasure** ze serveru <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/2257965/French-cuisine-%27not-a-world-treasure%27,-says-UN.html> přeložila Markéta Vaněčková

Itálie společně se Španělskem, Řeckem a Marokem se spojily a společně se rovněž pokusí bojovat o zápis jejich tradiční „Středomořské dietní stravy“ na Seznam nehmotného dědictví UNESCO.

Rovněž v Německu myšlenka zápisu francouzské gastronomie vzbouzí smíšené pocity. Podle šéfkuchařů Michaela Hoffman a Jeana Klina, by mistrovské dílo nehmotného dědictví lidstva mělo být omezeno na tradice, které spadají do dlouhodobého využití, nikdo však neví, jak na tom bude francouzská gastronomie v příštím století.

Naleznou se i organizace, které nesouhlasí se zápisem francouzské gastronomie do UNESCO. Takovou organizací je například „Slow food movement“, mezinárodní organizace pro potraviny a zemědělství, která odmítá francouzskou nabídku na základě toho, že není spravedlivé hodnotit světové kuchyně. Prezident této organizace, Jean L'Héritier, uvedl v rozhovoru pro France24: „*Francouzská gastronomie rozhodně stojí za zachování, ale nemůžeme jí nazývat nejlepší kuchyní na světě. Jak můžeme tvrdit, že je nejlepší na světě?*“¹⁷

¹⁷ „*French gastronomy is definitely worth preserving but we can't call it the best in the world. How can we claim its the best in the world?*“ Z článku **French cuisine fit for UNESCO rating?** ze serveru <http://www.thisfrenchlife.com/thisfrenchlife/2008/03/french-cuisine.html> přeložila Markéta Vaněčková

6. Kandidatura Mexické kuchyně na seznam UNESCO

Původním záměrem této kapitoly bylo představit podrobně mexický projekt týkající se zápisu mexické gastronomie na Seznam nemotného dědictví UNESCO. Hlavními zdroji měly být informace poskytnuté přímo organizací UNESCO, avšak tyto zdroje jsem nakonec k dispozici nedostala. Přesto si ale myslím, že informace získané ze zahraniční internetových serverů, by mi mohly posloužit alespoň k částečnému porovnání obou projektů.

6.1. Seznámení s mexickou kuchyní

Mexická kuchyně se vyznačuje směsí mnoha chutí a vůní, jimž obvykle dominuje výrazná chuť chilli. Mnohdy dochází k záměně mexické kuchyně za španělskou, přestože jsou si tyto dvě kuchyně velice podobné, mexická kuchyně spojuje španělskou kuchyni společně s tradičními indiánskými prvky. A právě indiánské prvky jí dělají autentickou a pro zbytek světa exotickou a lákavou.

Právě již zmíněné chilli a ostatní směsi různých koření, typické pro tento kontinent, jsou pozůstatkem po původních obyvatelích - Aztécích. Nejpopulárnější a nejvíce využívanou potravinou je zde kukuřice, která má rovněž kořeny u původních obyvatel a jako hlavní surovina je využívána již po dobu 8mi tisíc let. Až v období evropských dobyvatelů byly do Mexika přivezeny ingredience, jako je česnek, rýže, cibule a vepřové a kuřecí maso, což způsobilo osobitý ráz této kuchyně, která se stala velice populární po celém světě. Avšak ani španělský vliv na mexickou kuchyni nezapříčinil změnu duše mexické kuchyně, která se po celá tisíciletí nezměnila. Jistě každý již někdy zaslechl názvy nejznámějších mexických pokrmů jakými jsou například tortilly, burritos, tacos či salsa a mnohé další.

6.2. Představení mexické kandidatury

Dne 19. září 2004 Mexiko předložilo Organizaci spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu, kandidaturu na zápis svého gastronomického dědictví. Stalo se tak poprvé, kdy země nominovala národní kuchyni, jako příklad dlouhodobého nehmotného dědictví, pro tuto oblast je přece jen více typické žádat o zápis místního tance, jazyka či festivalu. Mexická kuchyně je nedílnou součástí kulturních tradic země, proto se mexická vláda domnívala, že by tato kuchyně měla být zapsána na Seznam nehmotného kulturního dědictví. Podle odborníků, nejen z oblasti cestovního ruchu, je mexické kulinářské umění natolik tradiční a unikátní, že by mělo být zachováno a sdíleno se zbytkem světa.

Nominace byla iniciativou Národní rady pro kulturu a umění v Mexiku (CONACULTA), podporována mexickou federální vládou. Vláda Vincenta Foxe se domnívala, že zápis mexické kuchyně na Seznam UNESCO může přispět k posílení národní identity, stejně tak vzdělávacích programů zaměřených na národní kuchyni s cílem zachovat původní druhy rostlin a původní tradice.

6.3. Jedinečnost mexické kuchyně

Z pohledu Glorie Lopez, z Národní rady pro kulturu a umění v Mexiku, byly hlavními kritérii pro zápis památky do UNESCO zvláště historie, autentičnost, originalita a využití produktů. „*Kuchyně, které splní všechna uvedená kritéria jsou pouze dvě nebo tři na světě.*“¹⁸, uvedla Gloria Lopez.

Archeologická studia v Mexiku prokázala, že již před 5000 až 6000 lety lidé dělali tortilly úplně stejným způsobem jako jsou připravovány nyní.

Odbornice v oblasti gastronomie Christina Barros potvrdila, že kukuřice je v Mexiku pěstována jako posvátná rostlina, která je velmi citlivá na změny, které přináší modernizace.

¹⁸ „*The cuisines that fulfill all those criteria are only two or three in the world.*“ Z článku **Ambient Latinidad** ze serveru <http://www.popmatters.com/columns/cruz/050112.shtm> přeložila Markéta Vaněčková

„Naše kuchyně je vázána na životní prostředí, Mexiko je pátá nejvíce rozmanitá země, pokud se jedná o biologickou rozmanitost, ale je druhou zemí, která ztrácí ročně nejvíce lesů a džunglí.“¹⁹ vysvětlila Christina Barros. Rovněž se domnívá, že dalším důvodem k zápisu a posléze ochraně mexické gastronomie je fakt, že tato kuchyně musí čelit neustálému nebezpečí, jakými jsou ztráta vlastní tradice způsobená migrací a industrializací.

Mexická kuchyně představuje pro mexické obyvatele živoucí dědictví, jež je faktorem sociální soudržnosti, znamená pro zdejší obyvatele více, než vlastní jazyk, hudba či tanec. Její kořeny sahající hluboko do historie společně s pěstováním posvátné kukuřice, které je považováno za jednu z venkovských tradic. Stejně tak i rituály spojené se stolováním jsou pro Mexičany velice významné.

6.4. Mexický projekt

V projektu předloženém Mexikem, můžeme spatřovat silnou stránku zvláště v kvalitním zpracování, podrobném představení tradiční mexické kuchyně, jejíž hlavní surovinou je kukuřice a rovněž obdivuhodná je i její 8mi tisíciletá tradice. Mexiko poskytlo UNESCO technickou dokumentaci, týkající se navrhovaného projektu mexické kuchyně. Celý tento svazek vážil 40kg, což svědčí o skutečné rozsáhlosti a rozmanitosti této kuchyně. Žádost obsahovala kompletní záznamy včetně podrobné dokumentace a videí k jejímu odůvodnění.

Mexiko má na Seznamu světového kulturního dědictví zapsáno 24 lokalit a na Seznamu nehmotného kulturního dědictví se nachází „**Oslava dne mrtvých**“. Mexičané se domnívali, že je načase zapsat na tento Seznam i další prvek, pro Mexiko tolik typický jako je právě místní kuchyně.

¹⁹ „Our cuisine is tied to the environment, Mexico is the fifth most diverse country in terms of biodiversity, but it is second in annual loss of forests and jungles.“ Z článku *En manos de la UNESCO, ocho mil años de sabores y aromas de México* ze serveru <http://www.jornada.unam.mx/2004/10/06/06an1esp.php?origen=espectaculos.php&fly=1> přeložila Markéta Vaněčková

6.5. Odmítnutí

Přestože byla mexická žádost kvalitně zpracována, byla dne 25. listopadu 2005 zamítnuta organizací UNESCO. Rozhodnutí bylo přijato 18-ti člennou porotou, jejíž součástí tvořil i mexický spisovatel Carlos Fuentes, jako jediný zástupce z Latinské Ameriky. Prezident poroty uvedl, že rozhodnutí bylo přijato na základě konsensu a bylo velmi obtížné vzít v úvahu kulturní rozmanitost.

6.5.1. Důvody odmítnutí

Mexičané byli zaskočeni odmítnutím jejich kandidatury organizací UNESCO.

Mexický velvyslanec v UNESCO, Pablo Latapi vysvětluje odmítnutí takto: „*Kandidatura mexické kuchyně na zápis na seznam nemateriálního dědictví lidstva byla komplexní, ambiciózní a odvážná, proto prohrála.*“²⁰

Latapi dále zdůraznil, že jiná žádost, hudební či umělecká, by byla schválena mnohem jednodušeji. Konkrétní důvody odmítnutí mi organizací UNESCO nebyly poskytnuty.

Jediným zdrojem, který uvádí některé z těchto důvodů je mexický denník La Jornada.

Jedním z hlavních tvrzení, které odůvodňuje odmítnutí je následující: „*Kvůli nedostatečnému splnění pravidel stanovených UNESCO v oblasti nehmotného dědictví, nebyla žádost uznána.*“²¹

Dále denník informuje o obtížnosti obhájit mexickou kandidaturu jako „cocina del maíz“, kuchyně využívající kukuřici (překlad autorky). Kukuřice je sice základem mexických pokrmů, avšak kukuřici v hojné míře využívají jako hlavní ingredienci svých pokrmů všechny národy střední Ameriky. K rozhodnutí vydanému UNESCO se nelze odvolat. Mexický neúspěch může posloužit jako ukázka toho, že je třeba respektovat definice a priority, které organizace stanovila.

²⁰ „*La candidatura de la cocina mexicana para ser incluida en la lista del patrimonio inmaterial de la humanidad era compleja, ambiciosa y audaz, por eso perdió.*“ Z článku **Por un proyecto mal planteado, rechaza Unesco declarar a la comida mexicana patrimonio de la humanidad** ze serveru http://www.cronica.com.mx/nota.php?id_notas=21395 přeložila Markéta Vaněčková

²¹ „*El reconocimiento no se dio debido a la insuficiencia ya la vaguedad de las reglas establecidas por la UNESCO respecto del patrimonio intangible.*“ Z článku **Fallo en contra de la comida mexicana como patrimonio de la humanidad** ze serveru <http://www.jornada.unam.mx/2005/11/26/a44n1gas.php> přeložila Markéta Vaněčková

7. Zhodnocení šancí na úspěch

V této závěrečné kapitole se pokusím zhodnotit, jsou-li šance francouzské gastronomie na zápis na Seznam nemotného kulturního dědictví reálné.

Pro zápis na tento Seznam, je nutné, aby navrhovaný prvek byl v souladu s článkem 2, Úmluvy o zachování nemotného kulturního dědictví, projevoval se alespoň v jedné z uvedených oblastí a splnil všech pět stanovených kritérií. Celý proces zápisu je zakončen rozhodnutím Mezivládního výboru světového dědictví.

Neboť nemám k dispozici oficiální kandidaturu Francie, ani jiné další oficiální informace, potřebné k provedení skutečného zhodnocení, založeného na faktech, budu vycházet z údajů, které jsem zpracovala v předešlých kapitolách a mém vlastním, subjektivním pohledu na věc.

7.1. Definice nemotného kulturního dědictví versus francouzská gastronomie

Dle mého názoru by se francouzská gastronomie mohla alespoň částečně ztotožnit s definicí nemotného kulturního dědictví (viz kapitola 4.2), která byla stanovena organizací UNESCO. Můžeme říci, že francouzská gastronomie splňuje tuto definici zejména v těchto ohledech: jedná se o zkušenosti, znalosti a dovednosti z oblasti gastronomie, které považuje francouzský národ za součást svého kulturního dědictví. Francouzská kuchyně je pověstná svojí historií, během které se utvářela až do dnešní podoby. Existuje nesčetné množství osvědčených receptů a postupů při přípravě pokrmů, které vycházejí právě z její dlouholeté tradice.

Dále, podle slov samotných Francouzů, je to především jejich kuchyně, která utváří jejich národní identitu. Kulinářské zkušenosti, stejně tak i rodinné recepty, jsou předávány z pokolení na pokolení a přetvářeny v závislosti na prostředí. Rovněž s výrazy kulturní rozmanitost a lidská tvořivost, by se mohla francouzská gastronomie ztotožnit.

Prvek navržený k zápisu se musí se dále projevovat v jedné z pěti stanovených oblastí (viz. kapitola 4.2.). Podle svého uvážení jsem vybrala tři oblasti, které by připadaly v úvahu v souvislosti s francouzskou gastronomií. Jsou jimi: ústní tradice a vyjádření, společenské zvyklosti a dovednosti spojené s tradičními řemesly. Nyní se pokusím objasnit důvody výběru těchto tří oblastí.

Ústní tradice jsou v tomto moderním světě ohrožovány rychlou urbanizací, početnou migrací, industrializací a mnohými dalšími negativními faktory. Hlavní způsoby, jak uchovat ústní tradici a její vyjádření pro budoucí generace, je zachovat její roli ve společnosti a každodenním životě lidí a podporovat její šíření mezi mladými lidmi. A stejně tak pomáhat zachovat události, při nichž se může nehmotná památka dále šířit. Díky ústnímu tradování rodinných receptů, ale i zkušenostem a dovednostem, jež jsou spojeny s přípravou pokrmů, by mohla gastronomie spadat do této oblasti. Na její ochranu by bylo možné podporovat kulinářské festivaly, pořádat kulinářské soutěže, kurzy a zejména přilákat více mladých lidí k vaření, což povede k zachování a předávání zkušeností v této oblasti. K dalšímu rozšiřování může napomoci i televizní vysílání zaměřené na vaření, internetové portály či publikace formou časopisů a knih.

Jak jsem již zmínila, proces stolování pro Francouze znamená více než pro ostatní národy. Považují ho za sociální rituál, který sahá hluboko do minulosti a při němž se schází nejen rodina, ale i přátelé. Při stolování je kladen důraz na úpravu stolu, ale také na pestrost pokrmů, rozčleněných do několika chodů. Typická je i doba stolování, která trvá přibližně 3 hodiny. Je obdivuhodné, že i přes situaci v dnešním hektickém světě si Francouzové dokáží vyhradit čas a vychutnat si tento okamžik. Obdobný způsob stolování, s nepatrnými rozdíly, můžeme pozorovat téměř u všech francouzských rodin. Je však těžké posoudit, zda by právě stolování mohlo být považováno za sociální rituál. Neboť za sociální rituály, tak jak je definuje UNESCO, jsou považovány sociální praktiky, slavnostní události, které jsou typické pro život komunit či skupin a sdíleny velkou částí z nich. Tyto slavnostní rituály a oslavy jsou často spojovány s životním cyklem jedince či celé skupiny a vázány na významné období v roce, např. období sklizní. Úmluva však připouští, že pozornost může být věnována rovněž praktikám, které mají zvláštní význam pro společenství osob a jsou pro ně charakteristické. Poskytují jim pocit identity a kontinuity. Z toho by mohly vyplývat šance pro francouzskou gastronomii v již v této zmíněné oblasti.

Poslední oblastí, kterou jsem zvolila, a do které, by mohla být případně zařazena francouzská gastronomie, je oblast dovedností spojených s tradičními řemesly. Nejedná se o řemeslné výrobky jako takové, ale Úmluva se spíše zaměřuje na dovednosti a znalosti nezbytné k jejich výrobě. Tradiční řemesla mohou být vyjádřena v mnoha podobách, jedná se o výrobu různých druhů šperků, kostýmů, hudebních nástrojů a mnohých dalších výrobků. V případě gastronomie by se dala za dovednost spojenou s tradičním řemesly považovat například výroba sýrů nebo pečení chleba. Výroba sýrů se v této zemi prolíná s její historií. Pro sýr je typická výroba v geograficky omezené

oblasti, díky které získává svá specifika. Výroba sýru se liší region od regionu a je založena na získaných mnohaletých tradicích, know-how a postupech, ale i rozličných ingrediencích.

7.2. Francie versus Mexiko

V této podkapitole se pokusím ze získaných informací porovnat mexickou kandidaturu s francouzským projektem. Na první pohled mohu říci, že jsou si oba projekty velice podobné. Oba dva státy považují své kulinařské dědictví za nedílnou součást tradic země, a proto se rozhodly pokusit se o jeho zápis do UNESCO. Přesto v obou kandidaturách můžeme spatřit drobné odlišnosti. Kandidatura mexické kuchyně byla postavena zvláště na její historické hodnotě - 8mi tisícileté tradici a rovněž na kukuřici, jakožto posvátné rostlině hojně využívané při přípravě pokrmů. Kdežto Francie, podle doposud získaných informací, se bude snažit přesvědčit o své pestrosti, různorodosti, rozmanitosti krajových specialit, ale i o zdejším životním stylu, který je s místní gastronomií úzce spjat a pomáhá utvářet pohled na tuto zemi v očích cizinců.

Hlavním záměrem ochrany Mexické kuchyně byla její historická hodnota, která se vlivem globalizace a v důsledku modernizace může vytratit. Důležitá byla rovněž snaha posílit národní identitu a zachovat původní tradice a hlavně druhy rostlin, jež se při přípravě pokrmů využívají a jsou citlivé na zásah industrializace. Naopak hlavním úmyslem Francie je poukázat na výjimečnost, tradičnost, rozličnost a jedinečnost zdejší gastronomie. Je pravdou, že francouzská gastronomie je jedním z pojmů, které si člověk vybaví v souvislosti s Francií, což na druhou stranu v takové míře neplatí pro Mexiko.

Mexičané stejně jako Francouzové považují gastronomii za součást své kultury, faktor sociální soudržnosti a přikládají jí větší význam než například svému jazyku, hudbě či tanci.

Domnívám se, že záměrem Mexika nebyla snaha o zviditelnění mexické gastronomie ve světě, což s jistotou nemohu říci o Francii, přestože to Francouzové popírají. Francie je zemí, jejíž obyvatelé jsou hrdí na vše, v čem mohou předčit ostatní. Potvrzuje to i průzkum IFOP²², podle jehož výsledků se 84% francouzského národa domnívá, že právě jejich gastronomie je tou nejlepší na světě.

Dle mého názoru by se Francie ve své kandidatuře měla vyhnout přílišnému nacionalismu a při prezentaci být spíše skromnější, což by mohlo vést k případnému

²² Institut Français d'Opinion Publique et d'études de marché – Francouzský institut veřejného mínění a průzkumu trhu

úspěchu. Osobně si myslím, že francouzská kandidatura je zaměřena trochu jiným směrem, než tomu bylo v případě Mexika. Tato skutečnost by jí mohla pomoci k úspěchu nebo právě naopak. Jestliže Mexická kandidatura byla skutečně zamítnuta na základě nesplnění předepsaných kritérií, obávám se, že ani francouzská gastronomie nebude v tomto ohledu úspěšná.

Závěr

..

Cíle bakalářské práce, tak jak byl stanoven v úvodu, jsem dosáhla pouze částečně. Zejména kvůli nedostatku informací, plynoucích z momentální aktuality tématu bylo nereálné zpracovat tuto práci tak jak sem si představovala. Ačkoliv jsem zcela nesplnila předsevzatý cíl, doufám, že jsem alespoň poskytla čtenářům základní informace o organizaci UNESCO, které nejsou v českém jazyce k dispozici a seznámila je s hlavními oblastmi působnosti organizace. Snažila jsem se přiblížit složitost procedur spojenou se zápisem na Seznamy světového dědictví, jak materiálního, tak nehmotného. Pokusila jsem se rovněž o představení projektu připravovaného francouzskou vládou, týkajícího se zápisu francouzské gastronomie na Reprezentativní seznam nehmotného kulturního dědictví. V závěrečné kapitole jsem se pokusila zhodnotit, zdali francouzská gastronomie může splnit náležitosti stanovené organizací UNESCO, pro zápis na Reprezentativní seznam nehmotného kulturního dědictví.

Památky zapisované na Seznamy UNESCO jsou skutečně pečlivě posuzovány, aby zvláště ty nejhodnotnější mohly být zapsány a poté stanoveným způsobem ochraňovány. Zápis je považován za záruku kvality a ochrany. Přináší výhody, které jsou mnohdy využívány pro hospodářský a sociální rozvoj daného území. Dále napomáhá k rozšiřování cestovního ruchu, stejně tak i kulturního a společenského života.

Ochraňovat nehmotné kulturní dědictví je velice obtížně, přesto si však členské státy uvědomují jeho nezbytnost a naléhavost. Mnoho prvků tohoto dědictví je v ohrožení v důsledku globalizace, nedostatku finančních prostředků, uznání či pochopení. Všechna tato negativní fakta mohou vést k jeho zániku. Rovněž nedostatek zájmu mladé generace, jistou měrou přispívá k zániku nehmotných památek. Myslím si, že je třeba vzbudit v občanech povědomí o hodnotě světového dědictví a nutnosti jeho ochrany a v tomto směru je vychovávat. Nehmotné dědictví a jeho zachování leží nyní v rukou příštích generací. Je třeba, aby tyto generace pokračovali v tomto snažení.

Bez oficiálních informací je velice těžké posoudit šance na úspěch francouzského projektu. Rozhodující bude, jakým způsobem Francie pojme svoji kandidaturu a jak bude dále v celém procesu zápisu postupovat. Šance na schválení francouzského projektu a jeho uznání za vyhovující kritériím, nejsou podle mého názoru příliš velké.

To, co mě vede k tomuto názoru, je již zmíněné prohlášení Chérifa Khaznadara o neexistenci kategorie, do které by francouzská gastronomie mohla náležet. Tímto se celý tento projekt zdá vzdálený smyslu Úmluvy z roku 2003. Avšak, jak jsem již podotkla, je zde možnost, že Francie přizpůsobí svoji žádost kontextu a duchu UNESCO.

Osobně se domnívám, že zápis gastronomie na Seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO je výborný nápad. Avšak pouze v případě, že by na Seznam přibyly i ostatní světové gastronomie, které by o to projevily zájem. Každý stát má svoji specifickou gastronomii, která je něčím výjimečná, poněvadž vychází z kultury a tradic země. Neřekla bych, že existuje jen jedna jediná gastronomie, nejlepší ze všech, tak jak to vyjádřil francouzský prezident. Byla bych ráda, kdyby francouzská gastronomie uspěla a otevřela tak dveře do UNESCO i dalším světovým kuchyním.

Francouzský projekt je nyní na počátku dlouhé cesty. Celý proces započne v srpnu tohoto roku a konečného verdiktu, ať už pozitivního či negativního se dočkáme v roce 2010.

Résumé

L'Organisation des Nations-Unies pour l'éducation, la science et la culture (UNESCO) a été fondée le 16 novembre 1945, juste après la deuxième guerre mondiale. Comme la guerre a influencé négativement les états européens, ils ont décidé de fonder une organisation qui pourrait instituer une véritable culture de la paix. À la fin de la conférence qui a eu lieu à Londres, 37 des États ont signé l'acte constitutif qui marque la naissance de cette organisation.

L'acte constitutif est entré en vigueur dès 1946, ratifié par 20 États (dont la Tchécoslovaquie). Actuellement, l'UNESCO compte 193 États-parties et 6 États associés.

L'acte constitutif établit 3 principaux organes, qui contribuent à gérer cette organisation. Ce sont la Conférence générale, le Conseil exécutif et le Secrétariat, dont le Directeur général est à la tête. Selon l'Acte constitutif c'est la Conférence générale qui est considérée comme l'organe supérieur. Elle est composée des représentants de tous les États membres de l'Organisation. Parmi les compétences de la Conférence générale, il y a notamment l'adoption du programme et du budget de l'Organisation, l'élection des membres du Conseil exécutif et la nomination du Directeur général.

Le Conseil exécutif peut être considéré comme le conseil d'administration de l'UNESCO. Il prépare le travail de la Conférence générale et veille à ce que ses décisions soient bien exécutées.

Puis le Secrétariat est formé par le Directeur général, qui est élu tous les quatre ans, et environ 2100 personnes originaires de 170 pays. Le Directeur général actuel est Koïchiro Matsuura du Japon, qui a été élu en 1999 et dont le mandat a été renouvelé.

L'UNESCO réalise son action dans les domaines de l'éducation, des sciences naturelles, des sciences humaines et sociales, de la culture et de la communication et l'information. Chacun de ces domaines a ses objectifs et priorités. Tous les programmes de cette organisation sont concentrés sur l'encouragement de la paix et le développement durable. L'UNESCO met l'accent notamment sur l'éducation, le soutien de l'environnement ainsi que sur la sauvegarde du patrimoine culturel mondial et la diffusion des informations dans le monde.

Le troisième chapitre de mon projet traite du patrimoine culturel mondial, qui, avec le patrimoine culturel immatériel, appartient au domaine de la culture. Le but principal de l'UNESCO dans le domaine du patrimoine mondial est de faire face aux menaces globales qui peuvent affecter le patrimoine naturel et culturel, mais aussi de veiller à conserver des sites et des monuments.

En 1972 a été conclue la Convention du patrimoine mondial. Les États-parties de cette Convention sont obligés de sauvegarder et protéger les sites culturels se trouvant sur leurs territoires. En vertu de cette Convention, la Liste du patrimoine mondial a été créée. Actuellement, cette liste comporte 878 biens au total.

C'est le Comité du patrimoine mondial qui est chargé de choisir les sites qui seront inscrits sur la Liste. Pour figurer sur la Liste du patrimoine mondial, il est nécessaire de remplir des critères de sélection. Seuls les sites ayant une valeur universelle exceptionnelle peuvent y être inscrits

La Liste du patrimoine mondial représente un certain prestige pour les sites inscrits dessus.

En général, le patrimoine culturel immatériel ou patrimoine vivant n'est pas une notion aussi connue que patrimoine culturel mondial. La Convention pour sauvegarder le patrimoine culturel immatériel a été adoptée il y a 6 ans, en 2003. La notion de patrimoine immatériel est précisée dans l'article 2 de cette Convention. Il s'agit de l'ensemble des démonstrations et des traditions particulièrement vitales aux personnes dans le monde, dans le but de les conserver pour les générations futures. Toutes les démonstrations sont caractérisées par l'expression orale.

Afin que la notion de souvenir puisse faire partie de la Liste, elle doit correspondre à l'article 2, et entre autres se manifester dans un des cinq domaines en plus de remplir les critères établis par l'UNESCO. Tout processus d'inscription dure au moins un an. Tous les États-parties de cette Convention doivent veiller à respecter le calendrier des procédures créé par cette organisation. L'organe qui est responsable de prendre la décision de l'inscription sur la Liste est le Comité intergouvernemental de sauvegarde du patrimoine culturel immatériel. Ce Comité est responsable de tous les projets adoptés.

L'objectif de cette étude est d'évaluer si les chances d'inscrire la gastronomie française sur la Liste de patrimoine immatériel sont réelles. Pour l'évaluation des

chances de succès de ce projet, il était nécessaire de présenter la gastronomie française avec toutes ses spécificités ainsi que son histoire.

Le plus important est la présentation du projet d'inscription avec l'explication des caractères exceptionnels de la France. Le chapitre 6 m'a été très utile, notamment pour évaluer les chances réelles. Il concerne presque le même projet qui a été présenté par le Mexique en 2005. Finalement ce projet mexicain a été refusé par l'UNESCO.

Malheureusement, je n'ai eu à ma disposition ni la candidature officielle, ni les données officielles, et c'est pour cette raison que toute mon évaluation se base sur les résultats émanant des informations présentées et aussi de mon opinion personnelle.

La dernière partie de mon étude est le sommaire des informations trouvées. Dans cette partie, j'ai essayé de déterminer si la gastronomie française correspond aux critères exigés, puis j'ai essayé de comparer la candidature française avec la candidature mexicaine.

Pour conclure je voudrais dire que la gastronomie française est vraiment unique, mais je ne suis malheureusement pas certaine de ses chances de succès. Selon moi, la gastronomie française ne peut pas correspondre aux critères établis par l'UNESCO. Cela serait la première fois que la gastronomie d'un pays serait inscrite sur la Liste du patrimoine mondial immatériel.

Dvojjazyčný glosář

Jak je již zmíněno v anotaci, součástí této práce je i dvojjazyčný glosář pojmů, jež jsou v práci často používané a já sama je považuji za klíčové, proto jsem se rozhodla je vložit do glosáře. K vytvoření glosáře jsem využila pojmů, jež jsou zmíněny na oficiálních stránkách organizace UNESCO ve francouzském jazyce a pokusila jsem se vyhledat k nim české ekvivalenty, popřípadě sama přeložit do českého jazyka. Pojmy jsou řazeny tak, jak se vyskytují v textu práce. K překladu mi posloužil Velký slovník francouzsko-český a česko-francouzský, který byl vydán nakladatelstvím Lingea s.r.o. v Brně roku 2007.

 Český jazyk	 La langue française
Organizace spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu	Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture
Smlouva ustanovující UNESCO	L'Acte constitutif de l'UNESCO
Generální konference	Conférence générale
Výkonná rada	Conseil exécutif
Sekretariát	Secrétariat
Rozpočet organizace	Budget de l'Organisation
Mimorozpočtové příspěvky	Les contributions extrabudgétaires
Seznam světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO	La liste du patrimoine mondial, culturel et naturel UNESCO
Úmluva o ochraně světového přírodního a kulturního dědictví	Convention concernant la protection du patrimoine mondial, culturel et naturel
Světové dědictví v ohrožení	Patrimoine mondial en péril
Výbor světového dědictví	Comité du patrimoine mondial
Výběrová kritéria	Les critères de sélection
Proces zápisu	Processus d'inscription
Předběžný seznam	La liste indicative

Nehmotné kulturní dědictví	Le patrimoine immatériel
Trvale udržitelný rozvoj	Le développement durable
Úmluva o zachování nehmotného kulturního dědictví lidstva	Convention pour la sauvegarde du patrimoine culturel immatériel
Seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva	La liste représentative du patrimoine culturel immatériel de l'humanité
Mezivládní výbor pro ochranu nemateriálního kulturního dědictví	Comité intergouvernemental de sauvegarde du patrimoine culturel immatériel
Valné shromáždění členských států	Assemblée générale des Etats parties
Fond nehmotného kulturního dědictví	Fonds du patrimoine culturel immatériel
Zdroje fondu	Les ressources du Fonds
Příspěvky členských států	Les contributions des Etats parties
Dobrovolné příspěvky	Les contributions volontaires supplémentaires
Ochrana nehmotného kulturního dědictví	La Sauvegarde du patrimoine immatériel
Prováděcí směrnice	Directives opérationnelles
Oblasti nehmotného kulturního dědictví	Domaines du patrimoine immatériel
Seznam nemateriálního kulturního dědictví vyžadujícího naléhavé zachování	Le Liste du patrimoine immatériel nécessitant une sauvegarde urgente
Representativní list nehmotného kulturního dědictví	La Liste représentative du patrimoine culturel immatériel de l'humanité
Kritéria pro zápis na Representativní list	Critères pour inscription sur la Liste représentative
Harmonogram zápisu na Representativní list	Calendrier des procédures pour inscription sur la Liste représentative
Příhláška	Le dossier de candidature
Podat přihlášku	Présenter la candidature
Zamítnout návrh	Réfuser la proposition
Přijmout rozhodnutí	Prendre la décision
Francouzská gastronomie	La gastronomie française

Přílohy

Hlavní logo organizace UNESCO

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Zdroj : <http://www.amisw.com>

Logo označující památky Světového dědictví

droj
:
<http://www.unesco.org>

www.unesco.org

Logo určené pro památky nehmotného kulturního dědictví

www.geocities.com

Zdroj :

Generální ředitel UNESCO - Koïchiro Matsuura

Zdroj : www.unesco.org

Nominační formulář ICH-02

Formulaire de candidature pour l'inscription sur la Liste représentative	
Page de couverture	
A.	État(s) partie(s)
B.	Nom de l'élément <i>200 caractères maximum 200 caractères maximum</i>
C.	Communauté(s), groupe(s) ou, le cas échéant, individu(s) concerné(s) <i>100 mots maximum 100 mots maximum</i>
D.	Brève description textuelle de l'élément proposé <i>200 mots maximum 200 mots maximum</i>
Candidature	
1.	Identification de l'élément
1.a.	Nom de l'élément
1.b.	Autre(s) nom(s) de l'élément, le cas échéant
1.c.	Identification de la ou des communauté(s), du(des) groupe(s) ou, le cas échéant, de l'(des)individu(s) concerné(s) et de leur localisation
1.d.	Situation géographique et étendue de l'élément
1.e.	Domaine(s) représenté(s) par l'élément
2.	Description de l'élément (cf. critère R.1) <i>1 000 mots maximum 1 000 mots maximum</i>
3.	Contribution à la visibilité et à la prise de conscience, et encouragement au

	dialogue (cf. critère R.2) <i>1 000 mots maximum 1 000 mots maximum</i>
4.	Mesures de sauvegarde (cf. critère R.3)
4.a.	Efforts en cours et récents pour sauvegarder l'élément <i>500 mots maximum. 500 mots maximum.</i>
4.b.	Mesures de sauvegarde proposées <i>1 000 mots maximum. 1 000 mots maximum.</i>
4.c.	Engagements des États et communautés, des groupes ou des individus concernés <i>500 mots maximum. 500 mots maximum.</i>
5.	Participation et consentement de la communauté (cf. critère R.4)
5.a.	Participation des communautés, groupes et individus
5.b.	Consentement libre, préalable et éclairé
5.c.	Respect des pratiques coutumières en matière d'accès à l'élément
6.	Inclusion dans un inventaire (cf. critère R.5)
7.	Documentation
7.a.	Documentation obligatoire et supplémentaire <i>(les quantités sont indiquées dans la 3ème partie)</i>
7.b.	Cession de droits ou certificat de licence <i>Creative Commons</i>
7.c.	Liste de ressources supplémentaires <i>Une page maximum.</i>
8.	Personnes à contacter

8.a.	État partie qui soumet la candidature
8.b.	Personne à contacter pour la correspondance
8.c.	Organisme compétent associé
8.d.	Organisme(s) communautaire(s) ou représentant(s) des communautés concerné(s)
9.	Signature pour le compte de l'État partie

Zdroj : www.unesco.org

Francouzské regionální speciality

Choucroute (Alsasko)

Zdroj :

www.photos-culinaires.com

Hlemýždi (Burgundsko)

Zdroj :

www.photos-culinaires.com

Ratatouille

Zdroj :

www.blog.fatfreevegan.com

Bouillabaisse (Provence)

Zdroj :

www.yesterdaysisland.com

La foie gras

Zdroj :

www.aftouch-cuisine.com

Galette (Bretaň)

Zdroj :

www.recettes.viabloga.com

Camembert (Normandie)

Zdroj : www.ecommerce-in-france.com/

Lanýže (Bordeaux)

Zdroj : www.reflex.cz

Fondue

Zdroj : www.about.ch

Použité zdroje

Tištěná literatura

[1] POTOČNÝ, Miroslav. *Mezinárodní organizace*. 1.vyd. Praha : Svoboda, 1980

[2] POTOČNÝ, Miroslav. *Mezinárodní odborné organizace OSN*. 1.vyd. Praha : PL, 1964

[3] UNESCO, *60 ans d'histoire de l'UNESCO : acte du colloque international 16-18 novembre 2005*. Paris : Maison de l'UNESCO, 2007. 611s.

[4] ŠMÍD, Ladislav. *UNESCO*. 1.vyd. Praha : Svoboda, 1986. 97s.

[5] AUTORSKÝ KOLEKTIV PRACOVNÍKŮ LINGEA. *Lingea velký slovník francouzsko-český a česko-francouzský*. 1.vyd. Brno : Lingea s.r.o., 2007. 1375s
ISBN 978-80-87062-05-0

[6] VLACHOVÁ, Libuše. *Co chutná v Evropě*. 1.vyd. Praha : Avicenum, 1979. 414s.

Dále informace poskytnuté :

Stálou misí České Republiky při UNESCO

Osobní návštěvou sídla organizace UNESCO v Paříži

Dokumenty online

1. *Zakládající dokument Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO)* [on-line]. [cit.2009-05-03].

Dostupný z WWW:

< <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001337/133729f.pdf#page=7>>

2. *Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví* [on-line].

[cit. 2009-10-03].

Dostupný z WWW: <<http://whc.unesco.org/archive/convention-fr.pdf>>

3. *Úmluva o zachování nehmotného kulturního a přírodního dědictví* [on-line].

[cit. 2009-04-04].

Dostupný z WWW: <<http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/00009-CS-PDF.pdf>>

4. *Directives opérationnelles pour la mise en œuvre de la Convention pour la sauvegarde du patrimoine culturel immatériel* [on-line]. [cit. 2009-05-05].

Dostupný z WWW: <<http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?pg=00026>>

5. Oficiální stránky organizace UNESCO

www.unesco.org

6. Oficiální portál ministerstva zahraničí ČR

www.mzv.cz

7. Oficiální stránky Senátu Francouzské republiky

www.senat.fr

8. Oficiální stránky „INSEE“ – „Institut des statistiques et des études économiques“

www.insee.fr

9. Oficiální portál EU

www.europa.eu

Elektronické články

Článek *French cuisine fit for UNESCO rating?* [on-line]. [cit. 2009-08-03]

Dostupný z WWW:

<<http://www.thisfrenchlife.com/thisfrenchlife/2008/03/frenchcuisine.html>>

Článek *Quelle la meilleur gastronomie du monde?* [on-line]. [cit. 2009-08-03]

Dostupný z WWW: z <<http://www.20minutes.fr/article/214914/Debats-Quelle-est-la-meilleure-gastronomie-du-monde.php>>

Článek *The strange flavors of gastronomic nationalism* [on-line]. [cit. 2009-08-03]

Dostupný z WWW: < <http://www.taipeitimes.com/News?pubdate=2008-09-27>>

Článek *French cuisine is not a world treasure says UN*, [on-line]. [cit. 2009-11-03]

Dostupný z WWW:

<<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/2257965/French-cuisine-%27not-a-world-treasure%27,-says-UN.html>>

Článek *French cuisine's UNESCO bid likely to flop*, [on-line]. [cit. 2009-19-03]

Dostupný z WWW:

< <http://www.chinapost.com.tw/art/food/2008/07/07/164384/French-cuisine's.htm>>

Článek *Is it wrong to rang world cuisines?*, [on-line]. [cit. 2009-20-03]

Dostupný z WWW: <<http://www.chow.com/grinder/4933>>

Článek *Comment sauver la gastronomie francaise?*, [on-line]. [cit. 2009-20-03]

Dostupný z WWW:

<<http://www.ifm-paris.com/EVENTS/PUBLICATIONS/ArticleOA.pdf>>

Článek *Le pot-au-feu à l'Unesco*, [on-line]. [cit. 2009-20-03]

Dostupný z WWW:

<<http://hebdo.nouvelobs.com/hebdo/parution/p2263/articles/a370168-le-potaufeu-%C3%A0-lunesco.html>>

Článek *Suggestions sénatoriales pour la candidature de la gastronomie française à l'Unesco*, [on-line]. [cit. 2009-21-03]

Dostupný z WWW: <<http://www.avmaroc.com/actualite/suggestions-a133908.html>>

Článek *Francouzská kuchyně chce do UNESCO*, [on-line]. [cit. 2009-21-03]
Dostupný z WWW: <<http://www.vareni.cz/trendy/francouzska-kuchyne-chce-do-unesca/>>

Článek *France seeks protection for trademark dishes*, [on-line]. [cit. 2009-21-03]
Dostupný z WWW: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/1579826/France-seeks-protection-for-trademark-dishes.html>>

Článek *Sarkozy wants French gastronomy declared a world treasure*, [on-line].
[cit. 2009-21-03]
Dostupný z WWW:
<<http://afp.google.com/article/ALeqM5gA9J8yihnx2w79i1gmVKUNBsTJg>>

Článek *Slow Food guru rubbishes French cuisine's heritage bid*, [on-line]. [cit. 2009-22-03]
Dostupný z WWW:
<<http://afp.google.com/article/ALeqM5iwsqaAuTykfVbpCAe4KbSzZRD8eQ>>

Článek *Gastronomie: la France inscrite à l'Unesco?*, [on-line]. [cit. 2009-22-03]
Dostupný z WWW:
<<http://www.cafebabel.com/pol/article/3158/gastronomie-la-france-inscrite-a-lunesco.html>>

Článek *Time to save the croissants*, [on-line]. [cit. 2009-28-03]
Dostupný z WWW:
<http://www.nytimes.com/2008/09/24/dining/24heritage.html?_r=1>

Článek *Sarkozy wants french cuisine on Unesco world heritage liste*, [on-line].
[cit. 2009-28-03]
Dostupný z WWW: <<http://www.gadling.com/2008/03/21/sarkozy-wants-french-cuisine-on-unesco-world-heritage-list/>>

Článek *La France va déposer sa candidature pour l'inscription de sa gastronomie au patrimoine mondial de l'Unesco*, [on-line]. [cit. 2009-28-03]
Dostupný z WWW:

<<http://www.paperblog.fr/504456/la-france-va-deposer-sa-candidature-pour-l-inscription-de-sa-gastronomie-au-patrimoine-mondial-de-l-unesco/>>

Článek *Chefs explain why French cuisine is a world heritage treasure*, [on-line].

[cit. 2009-28-03]

Dostupný z WWW: <<http://www.slashfood.com/2008/09/26/chefs-explain-why-french-cuisine-is-a-world-heritage-treasure/>>

Článek *Les arts culinaires : patrimoine culturel de la France*, [on-line].

[cit. 2009-28-03]

Dostupný z WWW:

<<http://www.canalacademie.com/Les-arts-culinaires-patrimoine.html>>

Článek *Mexican Food Vying for World Cultural Heritage*, [on-line].

[cit. 2009-28-04]

Dostupný z WWW: <<http://ipsnews.net/news.asp?idnews=30584>>

Článek *Mexican cuisine from a Mexican perspective*, [on-line]. [cit. 2009-30-04]

Dostupný z WWW: <<http://www.rachellaudan.com/2007/09/mexican-cuisine-from-a-mexican-perspective.html>>

Článek *Ambient Latinidad*, [on-line]. [cit. 2009-30-04]

Dostupný z WWW: <www.popmatters.com/columns/cruz/050112.shtml>

Článek *Por un proyecto mal planteado, rechaza Unesco declarar a la comida mexicana patrimonio de la humanidad*, [on-line]. [cit. 2009-30-04]

Dostupný z WWW: <www.cronica.com.mx/nota.php?id_nota=21395>

Článek *Cocina mexicana, fuera de la Unesco*, [on-line]. [cit. 2009-02-05]

Dostupný z WWW: <<http://www.esmas.com/noticierostelevisa/mexico/492975.html>>

Článek *La comida mexicana, patrimonio de la humanidad*, [on-line].

[cit. 2009-02-05]

Dostupný z WWW: <<http://www.clubplaneta.com.mx/cocina/mexicana.htm>>

Článek *Cocina mexicana ingresa a la lista del Patrimonio de la UNESCO*, [on-line]. [cit. 2009-02-05]

Dostupný z WWW: <<http://www.7dias.us/news.php?nid=5903>>

Článek *Fallo en contra de la comida mexicana como patrimonio de la humanidad*, [on-line]. [cit. 2009-04-05]

Dostupný z WWW: <<http://www.jornada.unam.mx/2005/11/26/a10n1gas.php>>

Článek *Niega UNESCO estatus a la cocina mexicana*, [on-line]. [cit. 2009-04-05]

Dostupný z WWW: <<http://www.jornada.unam.mx/2005/11/26/a44n1gas.php>>

Článek *Francouzská kuchyně*, [on-line]. [cit. 2009-12-03]

Dostupný z WWW: <<http://www.maggi.cz/Magazin/Svetova-kuchyne/Francouzska-kuchyne.aspx>>

Článek *Cuisine française*, [on-line]. [cit. 2009-12-03]

Dostupný z WWW: <http://fr.wikipedia.org/wiki/Cuisine_fran%C3%A7aise>

Článek *Francouzská gastronomie a stolování*, [on-line]. [cit. 2009-12-03]

Dostupný z WWW: <<http://cz.franceguide.com/uzitecne-informace/Francouzska-gastronomie-a-stolovani.html?nodeID=124&EditoID=199546>>

Článek Francie: *Regionální kuchyně*, [on-line]. [cit. 2009-12-03]

Dostupný z WWW: <<http://francie.orbion.cz/kuchyne/regiony/>>

